

VALSTYBINĖS MOTERŲ IR VYRŲ LYGIŲ
GALIMYBIŲ 2015–2021 METŲ PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO 2016 M. TARPINSTITUCINĖ
ATASKAITA

**VALSTYBINĖS MOTERŲ IR VYRŲ LYGIŲ
GALIMYBIŲ 2015–2021 METŲ
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ
PLANO 2015–2017 METAMS,
PATVIRTINTO SOCIALINĖS APSAUGOS
IR DARBO MINISTRO 2015 M.
BALANDŽIO 13 D. ĮSAKYMU NR. A1-199,
ĮGYVENDINIMO 2016 M.
TARPINSTITUCINĖ ATASKAITA**

2017 m. kovas

TURINYS

<u>IVADAS.....</u>	<u>4</u>
<u>SANTRUMPŲ SARAŠAS .....</u>	<u>5</u>
<u>PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2016 M. REZULTATAI .....</u>	<u>6</u>
<u>PIRMASIS PROGRAMOS TIKSLAS – SKATINTI VIENODAS MOTERŲ IR VYRŲ GALIMYBES UŽIMTUMO IR DARBO SRITYJE.....</u>	<u>6</u>
1 UŽDAVINYS. MAŽINTI MOTERŲ IR VYRŲ DARBO UŽMOKESČIO SKIRTUMUS	6
2 UŽDAVINYS. MAŽINTI SEKTORINĘ IR PROFESINĘ DARBO RINKOS SEGREGACIJĄ PAGAL LYTĮ	9
3 UŽDAVINYS. DIDINTI MOTERŲ, YPAČ KAIMO, GALIMYBES IMTIS VERSLO IR JĮ PLĖTOTI	10
<u>ANTRASIS PROGRAMOS TIKSLAS – SIEKTI SUBALANSUOTO MOTERŲ IR VYRŲ DALYVAVIMO PRIIMANT SPRENDIMUS IR EINANT AUKŠČIAUSIAS PAREIGAS.....</u>	<u>12</u>
4 UŽDAVINYS. SKATINTI MOTERŲ MOTYVACIJĄ IR GEBĖJIMUS DALYVAUTI PRIIMANT SPRENDIMUS, KURTI MOTERŲ KARJERAI PALANKIĄ APLINKĄ	12
<u>TREČIASIS PROGRAMOS TIKSLAS – DIDINTI MOTERŲ IR VYRŲ LYGYBĖS INSTITUCINIŲ MECHANIZMŲ EFEKTYVUMĄ .....</u>	<u>15</u>
5 UŽDAVINYS. DIDINTI VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ IR DARBUOTOJŲ, DIRBANČIŲ PAGAL DARBO SUTARTIS, TEISĖSAUGOS PAREIGŪNŲ, ŽURNALISTŲ IR KITŲ DARBUOTOJŲ GEBĖJIMUS INTEGRUOTI LYČIŲ ASPEKTĄ.....	15
6 UŽDAVINYS. PADĖTI SAVIVALDYBĖMS IMTIS VEIKSMŲ, UŽTIKRINANČIŲ LYGIAS MOTERŲ IR VYRŲ GALIMYBES.....	17
7 UŽDAVINYS. ĮDIEGTI TEISĖS AKTŲ IR KITŲ SPRENDIMŲ PROJEKTŲ POVEIKIO LYTIMS VERTINIMĄ.....	18
8 UŽDAVINYS. TOBULINTI MOTERŲ IR VYRŲ LYGYBĖS STATISTINĘ INFORMACIJĄ, PAPILDYTI JĄ NAUJAI, SU ES VALSTYBĖMIS NARĖMIS Palyginamais statistiniais rodikliais	18
<u>KETVIRTASIS PROGRAMOS TIKSLAS – SKATINTI LYČIŲ ASPEKTO INTEGRAVIMĄ.....</u>	<u>20</u>
ŠVIETIMO IR MOKSLO SRITYJE	20
11 UŽDAVINYS. SKATINTI NEDISKRIMINACINĮ POŽIŪRĮ Į MOTERIS IR VYRUS VADOVĒLIUOSE IR KITOJE MOKYMO MEDŽIAGOJE	20
SVEIKATOS APSAUGOS SRITYJE	21
12 UŽDAVINYS. UŽTIKRINTI GIMDOS KAKLELIO, KRŪTIES, PROSTATOS VĒŽIO PATIKROS GALIMYBĖ IR INFORMACIJOS APIE TOKIĄ PATIKRĄ TEIKIMĄ.....	21
13. UŽDAVINYS. VYKDYTI VISUOMENĖS ŠVIETIMĄ REPRODUKCI NĖS SVEIKATOS KLAUSIM AIS	22
KULTŪROS SRITYJE	22
14 UŽDAVINYS. VERTINANT ŖALIES KŪRĖJŲ INDĒLĮ Į KULTŪRĄ IR MENĄ, SKATINTI LAIKYTIS LYČIŲ LYGYBĖS PRINCIP O	22
15 UŽDAVINYS. SKATINTI DIDESNĮ VYRŲ DALYVAVIMĄ KULTŪRINĖSE INICIATYVOSE	22

APLINKOS SRITYJE	23
16 UŽDAVINYS. DIDINTI VISUOMENĖS INFORMUOTUMĄ APLINKOS KLAUSIMAIS	23
17 UŽDAVINYS. SKATINTI NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ AKTYVUMĄ APLINKOS SRITYJE INTEGRUOJANT LYČIŲ ASPEKTĄ..	23
KRAŠTO APSAUGOS SRITYJE.....	23
18 UŽDAVINYS. DIDINTI SPECIALISTŲ, GALINČIŲ KONSULTUOTI IR MOKYTI MOTERŲ IR VYRŲ LYGYBĖS KLAUSIMAIS IR DIRBTI TARPTAUTINĖSE MISIJOSE PATARĖJAIS, SKAIČIŲ	23
TEISINGUMO PRIEINAMUMO SRITYJE	25
19 UŽDAVINYS. DIDINTI VISUOMENĖS, YPAČ KAIMO MOTERŲ, INFORMUOTUMĄ APIE TEISIŲ GYNIMO PRIEMONES, ĮSKAITANT GALIMYBĘ GAUTI NEMOKAMĄ TEISINĘ PAGALBĄ	25
TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO SRITYJE	26
20 UŽDAVINYS. DIDINTI LIETUVOS INDĖLĮ TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLOJE, SUSIJUSIOJE SU MOTERŲ IR VYRŲ LYGYBĖS POLITIKOS ĮGYVENDINIMU, IR SKLEISTI LIETUVOS GERĄJĄ PATIRTĮ	26
<u>PRIEDAI.....</u>	<u>32</u>
1 PRIEDAS. VALSTYBINĖS MOTERŲ IR VYRŲ LYGIŲ GALIMYBIŲ 2015–2021 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIŠMĖS 2016 M.....	32
2 PRIEDAS. VALSTYBINĖS MOTERŲ IR VYRŲ LYGIŲ GALIMYBIŲ 2015–2021 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANO 2015–2017 METAMS TIKSLŲ IR UŽDAVINIŲ VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIŠMĖS 2016 M.	35
3 PRIEDAS. NVO VIEŠINTI STRAIPSNIAI	42
MOTERŲ POLITIKIŲ KLUBO VEIKLOS VIEŠINIMAS	42
MIC PORTALE WWW.LYGUS.LT PUBLIKUOTI STRAIPSNIAI	42

Įvadas

Šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. A1-199 patvirtinto Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programos (toliau – Programa) įgyvendinimo veiksmų plano 2015–2017 metams (toliau – Veiksmų planas) priemonių, numatytų 2016 metams, įgyvendinimą.

Programos tikslas – nuosekliai, kompleksiskai ir sistemingai spręsti moterų ir vyrų lygybės problemas visose srityse ir užtikrinti Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo nuostatų įgyvendinimą. Šio Įstatymo 4 straipsnis numato valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigą įgyvendinti moterų ir vyrų lygias teises, rengti ir įgyvendinti priemones, skirtas moterų ir vyrų lygioms galimybėms užtikrinti. Programos vykdymą koordinuoja ir ataskaitas rengia Moterų ir vyrų lygių galimybių komisija, sudaryta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. 266.

2016 metais buvo įgyvendintos 55 Veiksmų plano priemonės, kurios prisidėjo skatinant vienodas moterų ir vyrų galimybes užimtumo ir darbo srityje, siekiant subalansuoto moterų ir vyrų dalyvavimo priimant sprendimus ir einant aukščiausias pareigas, didinant moterų ir vyrų lygybės institucinių mechanizmų efektyvumą, Lietuvos indėlį į tarptautinių organizacijų veiklą. Didelė dalis priemonių – įvairios švietėjiškos, informacinės ar mokomojo pobūdžio veiklos. 2016 m. organizuoti įvairūs mokymai valstybės tarnautojams, diplomatom, teismų sistemos atstovams, policijos pareigūnams, ugniagesiams gelbėtojams, kariams, socialiniams partneriams siekiant padidinti jų gebėjimus lyčių lygybės srityje. Organizuoti renginiai, skirti moterų lyderystei, moterų verslumui skatinti, moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkio, skurdo klausimams spręsti. Buvo remiami nevyriausybinių organizacijų projektai, vyko informacinės kampanijos, lygiausios darbovietės, lygiausios savivaldybės atrankos konkursai, buvo remiama moterų politikų klubų veikla, užtikrinamas moterų organizacijų elektroninio tinklo ir informacinio portalo www.lygus.lt funkcionavimas. Elektroninio portalo naujienos pristatytos Moterų informacijos centro *Facebook* puslapyje: skatinta diskusija apie lyčių lygybės svarbą, apžvelgtos svarbiausios naujienos.

Ataskaitiniu laikotarpiu Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įgyvendino 19 Programos priemonių; Užsienio reikalų ministerija – 7; Sveikatos apsaugos ministerija – 4; Krašto apsaugos ministerija (toliau – KAM), Ūkio ministerija (toliau – ŪM), Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – LDB), Lietuvos statistikos departamentas (toliau – LSD), Aplinkos ministerija (toliau – AM) – po 3; Valstybinė darbo inspekcija (toliau – VDI), Kultūros ministerija (toliau – KM), Švietimo ir mokslo ministerija (Ugdymo plėtotės centras) – po 2; Energetikos ministerija (toliau – EM), Finansų ministerija (toliau – FM), Žemės ūkio ministerija (toliau – ŽŪM), Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM), Nacionalinė teismų administracija (NTA) – po 1. Susisiekimo ir Teisingumo ministerijos įgyvendintinų priemonių neturėjo.

Dauguma priemonių finansuota iš valstybės biudžeto ministerijoms ir įstaigoms, įgyvendinančioms programą, skirtą bendrųjų asignavimų (toliau – VB), dalis priemonių – iš Norvegijos finansinio mechanizmo programos ir iš ES struktūrinių fondų lėšų. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai (toliau – LGKT) „<...> planuojant asignavimus 2016 metams Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimui lėšos skirtos nebuvo. Neturėdama papildomų lėšų Veiksmų plano priemonėms

įgyvendinti, Tarnyba prie Programos ir Veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo jai pavestų funkcijų ir kompetencijos ribose, remiantis Tarnybos 2016–2018 metų strateginiu veiklos planu“.

Lietuvos statistikos departamento gyventojų užimtumo statistinio tyrimo duomenimis, 2016 m. 15–64 metų moterų užimtumo lygis sudarė 68,8 (2015 m. – 66,5) proc., vyrų – 70 (2015 m. – 68) proc. Žemą išsilavinimą turinčių moterų užimtumo lygis – 14,5 (2015 m. – 14,5) proc., vyrų – 22,9 (2015 m. – 23,8) proc. Tarp bedarbių moterų – 18,1 (2015 m. – 20,4) proc. turintys aukštąjį išsilavinimą, tarp bedarbių vyrų – tokių 9,7 (2015 m. – 9,1) proc. Ne visą darbo laiką dirbo 10 (2015 m. – 10,5) proc. visų dirbančių moterų ir 6 (2015 m. – 6,1) proc. vyrų. Darbo apmokėjimo statistikos duomenimis, 2015 m. moterų darbo užmokestis sudarė 84,5 proc. vyrų darbo užmokesčio. Didžiausias moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis buvo finansų, draudimo sektoriuje, kur moterys uždirbo 61,5 proc. vyrų darbo užmokesčio. Darbo užmokesčio atotrūkis didėja nuo 2011 m., didžiausias – 35–44 m. amžiaus grupėje.

2016 m. rinkimuose į Lietuvos Respublikos Seimą išrinkta mažiau moterų nei 2012 m. rinkimuose (atitinkamai 23,4 ir 21,3 proc.). 2015 m. rinkimuose į Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybas išrinktos 363 moterys (25 proc.) ir 1 110 vyrų (75 proc.), moterys merės sudaro 5 proc. visų merų. 2016 m. pradžioje moterys sudarė 26 proc. visų diplomatinių atstovybių vadovų.

Santrumpų sąrašas

AM – Aplinkos ministerija

CEDAW – JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetas

DB – Demokratijos bendrija

EIGE – Europos lyčių lygybės institutas

EM – Energetikos ministerija

ES – Europos Sąjunga

FM – Finansų ministerija

KAM – Krašto apsaugos ministerija

KM – Kultūros ministerija

KMUIC – Kauno moterų užimtumo informacijos centras

LDB – Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

LGPC – Lygių galimybių plėtros centras

LMLO – Lietuvos moterų lobistinė organizacija

LSD – Lietuvos statistikos departamentas

MIC – Moterų informacijos centras

NTA – Nacionalinė teismų administracija

NVO – Nevyriausybinės organizacijos

Programa – 2015 m. vasario 4 d. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Nr. 112 patvirtinta Valstybinė moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 m. programa

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

SAM – Sveikatos apsaugos ministerija

URM – Užsienio reikalų ministerija

ŪM – Ūkio ministerija

VB – Valstybės biudžeto ministerijoms ir įstaigoms, įgyvendinančioms programą, skirtą bendrųjų asignavimų dalis (Eur) Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti

VDI – Valstybinė darbo inspekcija

Veiksmų planas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. A1-199 patvirtinto Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programos įgyvendinimo veiksmų plano 2015–2017 metams

VLK – Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos

VRM – Vidaus reikalų ministerija

ŽŪM – Žemės ūkio ministerija

Programos įgyvendinimo 2016 m. rezultatai

Pirmasis Programos tikslas – skatinti vienodas moterų ir vyrų galimybes užimtumo ir darbo srityje

1 uždavinys. Mažinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus

1.2 priemonė „Organizuoti Darbų ir pareigybių vertinimo metodikos pristatymus socialiniams partneriams visuose regionuose“. NVO įgyvendindami priemonę suorganizavo 4 renginius (Tauragėje, Panevėžyje, Šiauliuose, Klaipėdoje), kuriuose buvo pristatyta „Darbų ir pareigybių vertinimo metodika“, pabrėžiant jos taikymo naudą ir pridėtinę vertę moterų ir vyrų lygioms galimybėms užtikrinti užimtumo ir darbo srityje, ir apžvelgti moterų ir vyrų padėties skirtumai užimtumo ir darbo srityje Lietuvoje ir ES šalyse. Dalyviai buvo informuoti, kaip Darbų ir pareigybių vertinimo metodikos nuostatos gali prisidėti prie Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių programos prioritetinio tikslo – moterų ir vyrų padėties skirtumų mažinimo užimtumo ir darbo srityje, taip pat kuo ši metodika naudinga socialiniams partneriams, moterų teises ginančioms organizacijoms, kokias konkrečias lyčių lygybės problemas užimtumo ir darbo srityje ji padeda spręsti ir kt. Diskusijose akcentuota, kad, skelbiant darbo užmokesčio vidurkius, būtina išskirti vyrų ir moterų darbo užmokesčių vidurkius. Renginiuose bendrai dalyvavo 113 asmenų – darbdavių ir profesinių sąjungų atstovai, suinteresuoti valstybės ir savivaldybių įstaigų ir įmonių, atstovai, moterų organizacijų atstovai.

1.8 priemonė „Kartą per metus atlikti teminius patikrinimus, įskaitant darbo užmokesčio auditą, dėl Darbo kodekso ir Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo vykdymo moterų ir vyrų lygių teisių įgyvendinimo darbo teisinių santykių srityje, atsižvelgiant į 2014 m. Europos Komisijos rekomendacijas dėl moterų ir vyrų vienodo darbo užmokesčio principo stiprinimo didinant skaidrumą. Patikrinimų rezultatus pristatyti darbuotojų atstovams ir socialiniams partneriams“. VDI valdomos Darbo sąlygų darbo vietose nuolatinės stebėsenos informacinės sistemos (DSS IS) duomenimis, kontrolinio klausimyno „Moterų ir vyrų lygių teisių įgyvendinimo darbo teisinių santykių srityje“ pagrindu atliktas 1 teminis patikrinimas, kurio metu atlikti 54 inspektavimai, iš jų apskrityse: Alytaus – 4, Kauno – 11, Klaipėdos – 6, Marijampolės – 2, Panevėžio – 5, Šiaulių – 6, Tauragės – 2, Telšių – 4, Vilniaus – 10, Utenos – 4. Klausimynas paskelbtas www.vdi.lt, skiltyje „Veikla“ (http://www.vdi.lt/PdfUploads/KL_Lygios_Galimybes.pdf). Iš užpildytų kontrolinių klausimų duomenų matyti, kad tikrindami pagal šį klausimyną moterų ir vyrų lygių teisių įgyvendinimo darbo teisinių santykių srityje aspektus, VDI inspektoriai, kitaip nei 2015 metais, pažeidimų nenustatė.

1.10 priemonė „Organizuoti Vienodo darbo užmokesčio dienos minėjimo renginius“. 2016 m. lapkričio 9 d. vyko NVO organizuotas forumas „Vienodas atlygis už darbą: kodėl ne?“ (pranešimas žiniasklaidai apie renginį skelbiamas internetiniame puslapyje <http://gap.lt/vienodas-atlygis-uz-darba-kodel-ne/>), kurio metu buvo aptartos skirtumo tarp moterų ir vyrų vidutinio atlygio už darbą didėjimo tendencijos bei kokios priemonės galėtų paspartinti problemos sprendimą. Forume skaityti pranešimai: „Moterų ir vyrų atlyginimų skirtumai: priežastys ir pasekmės“ ir „Tarptautinės praktikos minint Vienodo atlygio dieną“. Mažose grupelėse apsvaistyta, kokias Dienos minėjimo

formas derėtų pasitelkti Lietuvoje, į kokius tikslinius auditorijos segmentus vertėtų atkreipti dėmesį, kaip galima būtų veiksmingiausiai paskleisti norimą žinią. Vyko užsiėmimas „*Kaip paskatinti vyrų ir moterų atlyginimų atotrūkio mažėjimą?*“, kurio rezultatai aptarti bendroje diskusijoje. Forumo dalyvių įžvalgų aprašas įdėtas LGPC puslapyje <http://gap.lt/projektai/valstybines-moteru-ir-vyru-lygiu-galimybiu-2015-2021-m-programos-prie-moniu-igyvendinimas/>. Iš viso šiame renginyje dalyvavo 25 dalyviai, atstovaujantys įvairioms tikslinėms grupėms: verslininkės, profsąjungų atstovai, akademinio sektoriaus atstovai, studentai, NVO – iš viso 22 moterys ir 3 vyrai.

1.11 priemonė „Parengti Lygiausios darbovietės atrankos tvarką ir kriterijus bei organizuoti Lygiausios darbovietės atranką“. NVO konkursas startavo 2016 m. spalio 26 d. socialiniuose tinkluose (skelbimas ir anketa prieinami adresu <http://www.lygus.lt/startuoja-lygiausios-darbovietes-2016-konkursas/>). Konkurso tikslas: supažindinti visuomenę su lyčių lygybės planavimo darbovietėse koncepcija, platinant klausimą, sudarytą iš klausimų, atspindinčių pagrindinius lygiausios darbovietės principus, užduodant savaitės klausimus pagal aktualias lyčių lygybei temas, teikiant informaciją, paneigiančią įsišaknijusius stereotipus ir pabrėžiant, kad lygias galimybes gina įstatymas. Siekiant padidinti konkurso žinomumą įtraukiant kuo daugiau asmenų, buvo parengti 5 „savaitės klausimai“, į kuriuos socialinių tinklų vartotojai labai aktyviai atsakinėjo, išdalyti 5 prizai. Konkursas viešintas projekto partnerių – LMLO ir LGPC – socialiniuose tinkluose, taip pat informacija aktyviai dalintasi kituose socialinių partnerių tinkluose; pristatytas (2016 m. lapkričio 18 d.) Šiauliuose. Konkurso eiga ir preliminarūs rezultatai dar kartą pristatyti per LMLO visuotinį susirinkimą. Iš viso sulaukta 92 anketų. Nugalėtoju išrinkta „Nasdaq Vilnius Services“ kompanija. Šių metų konkursą laimėjusi įmonė Nasdaq Technologijų ir verslo kompetencijų centras („Nasdaq Vilnius Services“) išsiskyrė ne tik tuo, kad jai vadovauja moteris, bet ir dėl to, kad: įmonėje išlaikoma puiki lyčių pusiausvyra: iš 250 darbuotojų vyrai sudaro 51 proc., o 49 proc. – moterys; ir vyrams, ir moterims sudaromos vienodos sąlygos įsitraukti į organizuojamas veiklas, tobulėti profesinėje srityje, visi darbuotojai vertinami pagal savo sugebėjimus; nuo pat įkūrimo pradžios Nasdaq Technologijų ir verslo kompetencijų centras aktyviai įsitraukia į socialiai atsakingas veiklas. Pasirinkimą nulėmė ir šios kompanijos siekis būti matoma skleidžiant socialinės gerovės nuostatas ne tik nacionaliniu, bet ir tarptautiniu lygmeniu. Iš viso Lygiausios darbovietės 2016 m. kampanija pasiekė iki 180 525 socialinių tinklų vartotojų. Viešinimo kampaniją sudarė: informacinis straipsnis, 5 savaitės klausimai, anketos ir prizo reklama, informacija naujienlaiškyje. Naujienlaiškis galima rasti šiais adresais: 1) <http://eepurl.com/cvxi8L>; 2) <http://eepurl.com/cqDwUT>; 3) <http://eepurl.com/chV3vL>; 4) <http://eepurl.com/bKTGbz>; 5) <http://eepurl.com/bI7f4f>. Iš viso šiame renginyje dalyvavo 426 dalyviai: 405 moterys ir 21 vyrai.

1.12 priemonė „Sukurti ir palaikyti Lygiausių darboviečių tinklą“. 2016 m. spalio 11 d. Kaune organizuotame posėdyje kartu su LMLO atstovėmis aptartas galimas Lygiausių darboviečių tinklo projektas. Nutarta viešinti lygiausios darbovietės nuostatas jau egzistuojančiuose LINKEDIN tinkle (jame yra 208 kontaktai) ir išnaudoti socialinių tinklų teikiamas galimybes. Koncepcijos ir informacinio plano projektas pristatytas Kaune per LMLO visuotinį susirinkimą; 2016 m. gruodžio 26 d. sukurta vieša grupė socialiniame tinkle *Facebook* „Lygiausių darboviečių tinklas“ (prieinamas adresu <https://www.facebook.com/groups/1175335909253479/>). Į šią grupę kviečiami visi konkursų dalyviai bei socialiniai partneriai. Siekiant įtraukti tinklo narius į grupę ir skatinti juos diskutuoti sukurtas informacinio plano projektas, t. y. galimų temų, rubrikų ar specialių pranešimų

planas. Projekto metu parengta lygiausių darboviečių duomenų bazė. MIC surinko 486 kontaktus pagal 2013–2016 metų konkursuose dalyvavusių asmenų duomenis. Pildoma ir socialinių partnerių atstovų bei tinklų kontaktų duomenų bazė. Informacija kaupiama EXEL formatu.

Planuojamoje viešinio kampanijoje tikimasi išnaudoti iki 7 000 kontaktų per 4 pasirinktus informacinius kanalus: LINKEDIN tinklą, MIC socialinį profilį, Lygiausios darbovietės duomenų bazės kontaktus ir socialinių partnerių tinklus.

1.14 priemonė „Rengti mokymus apie lyčių lygybės planavimą darbovietėse privačių ir valstybinių įmonių darbdaviams“. Lapkričio 8 d. ir 24 d. Kaune NVO pravedė 2 mokymus apie lyčių lygybės planavimą įmonėse. Iš viso šiuose mokymuose dalyvavo 26 dalyviai: 21 moteris ir 5 vyrai. Formuojant grupes, orientuotasi į dvi skirtingas darbdavių grupes: lapkričio 8 d. kviesti privačių įmonių atstovai: vadovai, direktorių pavaduotojai, personalo darbuotojai; lapkričio 24 d. – valstybinių (daugiausia iš švietimo organizacijų) – vadovai, asmenys, atsakingi už personalą. Mokymų metu išdėstyti lyčių lygybės planavimo etapai ir principai, pateiktos konkrečios lyčių lygybės planavimo priemonės skirtingose srityse: darbuotojų švietimas ir mokymas, įskaitant darbo rinkos segregacijos klausimus; karjeros bei rotacijos darbe galimybės; darbo sąlygos ir sveika darbo aplinka; darbo organizavimas ir personalo struktūra; darbo ir įsipareigojimų šeimai suderinamumas; darbo užmokestis ir atlyginimo struktūra; darbuotojų atranka; darbuotojų santykiai; seksualinio priekabiavimo prevencija. Taip pat atliktas ir grupinis praktinis mokymas (konsultavimas) atrinktose įmonėse, kurių metu įmonės ne tik analizavo savo padėtį lyčių lygybės aspektu, bet ir kėlė labai specifines problemas. Pavyzdžiui, gaisrinėje dėl atskirų patalpų trūkumo kyla problema moterų budėjimui ir gaisrinės personalo vadovai, nors ir sulaukia susidomėjimo iš moterų pusės darbinis gaisrininkėmis, dėl objektyvių priežasčių nelinkę priimti į darbą moterų. Kitokios lyčių lygybės problemos nagrinėtos švietimo įstaigose. Siekiant į švietimo įstaigas pritraukti daugiau vyrų nagrinėti Skandinavijos šalių gerosios patirties pavyzdžiai bei siūlytos priemonės vyrų švietėjų įvaizdžiui propaguoti. Visose organizacijose buvo labai aktualios darbo ir asmeninio gyvenimo derinimo problemos. Kai kuriose organizacijose iš tiesų atsižvelgiama į darbuotojų asmeninius poreikius ir sudaromos galimybės derinti darbą ir šeimą, tačiau darbdaviai ar personalo vadovai neįvardijo tai kaip lyčių lygybės planavimo priemonių.

1.15 priemonė „Organizuoti šviečiamuosius renginius socialiniams partneriams ir įmonėms, siekiančioms tapti socialiai atsakingomis, vienodo vyrų ir moterų darbo apmokėjimo už tokį patį ar vienodos vertės darbą užtikrinimo klausimais“. 2016 m. VDI organizavo 148 seminarus ūkio subjektams ir įmonėms (darbdavių ir/ar darbuotojų prašymu). Iš viso dalyvavo apie 3 000 asmenų. Informacija pagal dalyvių lytį VDI informacinėje sistemoje nerenkama (taip pat žr. 2.4 priemonę).

1.17 priemonė „Parengti ir išleisti lankstinuką apie moterų ir vyrų lygybę Lietuvoje“. Parengtas ir išspausdintas lankstinukas, apžvelgiantis Lietuvos statistiką pagal Europos Komisijos strateginių įsipareigojimų užtikrinti lyčių lygybę 2016–2019 m. prioritetines veiklos sritis: vienoda ekonominė moterų ir vyrų nepriklausomybė; vienodas užmokestis už vienodos vertės darbą; lyčių lygybė sprendimų priėmimo srityje; orumas, neliečiamumas ir smurto dėl lyties panaikinimas. Iš viso išleista 1 500 egzempliorių, parengta lankstinuko el. versija <http://lml0.lt/moteru%CC%A8-ir-vyru%CC%A8-faktine%CC%87-lygybe%CC%87/>.

1.18 priemonė „Sudaryti ir bent kartą per metus atnaujinti moterų ir vyrų lygių galimybių užimtumo ir darbo srityje žemėlapi“. Ataskaitiniu laikotarpiu NVO parengė Lietuvos moterų ir vyrų užimtumo žemėlapi, kuris sudarytas pagal Lietuvos statistikos departamento statistinio tyrimo vertinimą ir teritorinių darbo biržų duomenis (daugiau informacijos interneto svetainėje adresu http://lsc.su.lt/?page_id=1199). Žemėlapio sklaida vykdoma partnerių interneto svetainėse (www.lmlo.lt, www.muic.lt), taip pat informaciniame portale www.lygus.lt ir interneto svetainėje <http://www.moteruinformacijoscentras.lt/>.

2 uždavinys. Mažinti sektorinę ir profesinę darbo rinkos segregaciją pagal lytį

2.1 priemonė „Vykdyti jaunimo (merginų ir vaikinių) profesinį orientavimą paklausių darbo rinkoje profesijų ir karjeros galimybių klausimais, siekiant mažinti profesinės ir darbo rinkos segregaciją pagal lytį“. 2016 m. Jaunimo darbo centruose informavimo ir konsultavimo paslaugų iš viso buvo suteikta 138,6 tūkst., individualių konsultacijų – 38,4 tūkst., informuota telefonu, el. paštu ir internetu – 55 tūkst. Jaunimui organizuota 6,8 tūkst. užsiėmimų, kuriuose apsilankė 83,1 tūkst. dalyvių, iš jų konsultavimo grupėms užsiėmimų įvyko 2 tūkst. (16 tūkst. dalyvių), informacinių ir mokomųjų renginių Jaunimo darbo centrų lankytojams – 1,3 tūkst. (16 tūkst. dalyvių), profesijos pasirinkimo renginių mokiniams – 0,5 tūkst. (11,6 tūkst. dalyvių), karjeros planavimo renginių studentams – 25 (1 tūkst. dalyvių) (planuota 2016 m. – 30 000). 2017 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo 24,4 tūkst. jaunų bedarbių (16–29 metų amžiaus), iš jų 45,6 proc. moterų ir 54,4 proc. vyrų.

2.2 priemonė „Organizuoti mokymus įdarbinimo tarpininkavimo paslaugas teikiančioms įmonėms ir institucijoms praktinio moterų ir vyrų lygybės užtikrinimo klausimais“. LGKT atkreipė dėmesį, kad „<...>Tarnybai planuojant asignavimus 2016 metams Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimui lėšos skirtos nebuvo. Neturėdama papildomų lėšų Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, Tarnyba prie Programos ir Veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo jai pavestų funkcijų ir kompetencijos ribose, remiantis Tarnybos 2016–2018 metų strateginiu veiklos planu“.

2.3 priemonė „Trišalių komisijų prie Lietuvos darbo biržos ir prie teritorinių darbo biržų posėdžiuose svarstomus bedarbių integravimo į darbo rinką klausimus susieti su moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimu“. 2016 metais organizuota 11 (planuota – 1) Trišalės komisijos posėdžių, iš jų vienas – Trišalės komisijos prie Lietuvos darbo biržos ir 10 – Trišalių komisijų prie teritorinių darbo biržų posėdžių. Juose buvo svarstomi bedarbių integravimo į darbo rinką klausimai, susiję su moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimu. Aptarta Moterų ir vyrų lygybė, kaip visuotinai pripažintas ir įteisintas tikslas, neginčijamai svarbi sritis. Trišalės komisijos posėdžiuose apžvelgtos Moterų ir vyrų lygios galimybės įgyvendinant Aktyvios darbo rinkos politikos priemones: 2016 m. sausio–spalio mėnesiais Lietuvos darbo biržos organizuojamose aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse dalyvavo 49 tūkst. darbo ieškančiųjų, iš jų – 27 tūkst. vyrų ir 21 tūkst. moterų. Trišalės komisijos posėdžiuose numatyta siekti užtikrinti, kad visos teikiamos paslaugos (informavimo, konsultavimo, mokymų darbdaviams ir kt.), įgyvendinamos priemonės, kitos vykdomos programos ir veiklos skatintų moterų ir vyrų lygių galimybių nuostatų įgyvendinimą.

2.4 priemonė „Į seminarus darbo teisinių santykių srityje įtraukti Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo nuostatų taikymą, ypač dėl vienodo darbo užmokesčio už vienodą ar vienodos vertės darbą“. 2016 m. VDI į 148 seminarų turinį įtraukė informaciją: apie vienodas sąlygas moterims ir

vyrams užtikrinančius ES ir Lietuvos teisės aktus, apie diskriminaciją dėl lyties ir susijusią Europos Teisingumo Teismo praktiką bei jos draudimo taikymą ir apie teminį VDI inspektavimo klausimyną dėl moterų ir vyrų lygių teisių įgyvendinimo darbo teisinių santykių srityje (taip pat žr. priemonės 1.8. ir 1.15.)

2.5 priemonė „Organizuoti moterų ir vyrų lygybės bei nediskriminavimo horizontaliojo principo laikymąsi, įgyvendinant 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos priemonių stebėseną“. FM per 2016 metus suorganizavo tris Horizontaliųjų principų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės posėdžius, kurių metu buvo svarstyti šie klausimai: 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimo rezultatai, Jungtinių Tautų išleistos Neįgalųjų teisių konvencijos apžvalga ir rekomendacijos Lietuvai, atsakingų už ES struktūrinių fondų administravimą institucijų patirtis įgyvendinant horizontaliuosius principus. FM, siekdami optimizuoti horizontaliųjų principų įgyvendinimo koordinavimą, įgyvendinant 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programą (toliau – veiksmų programa), ir užtikrinti efektyvesnį sprendimų priėmimą, planuoja atsisakyti Horizontaliųjų principų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės ir klausimus, susijusius su horizontaliųjų principų įgyvendinimu, perduoti spręsti aukštesnio lygio valdymo struktūroms: i) Veiksmų programų valdymo komitetui, kuriam pavestos funkcijos nagrinėti veiksmų programos planavimo ir įgyvendinimo problemas bei teikti pasiūlymus dėl jų sprendimo ES fondų lėšas administruojančioms institucijoms, teikti paaiškinimus dėl horizontaliųjų principų įgyvendinimo; ii) Veiksmų programos stebėsenos komitetui, kuriam yra pavestos funkcijos nagrinėti visus klausimus, darančius poveikį veiksmų programos įgyvendinimo rezultatams, įskaitant funkciją nagrinėti projektus, skirtus moterų ir vyrų lygybei, lygioms galimybėms ir nediskriminavimui skatinti, taip pat darniajam vystymuisi skatinti.

3 uždavinys. Didinti moterų, ypač kaimo, galimybes imtis verslo ir jį plėtoti

3.1 priemonė „Įgyvendinti iniciatyvas, skirtas moterų verslumui, finansiniam raštingumui ir kitoms kompetencijoms didinti: rengti renginius, organizuoti specializuotas konsultacijas, seminarus“. VšĮ „Versli Lietuva“ per 2016 m. suorganizavo 7 moterų verslumą skatinančius renginius regionuose (Telšiuose, Šiauliuose (2 vnt.), Mažeikiuose, Klaipėdoje, Alytuje, Panevėžyje), kuriuose dalyvavo 436 dalyviai. Regioniniai renginiai skirti visų pirma moterims, kurios neišdrįsta įkurti savo verslo, turinčioms savo verslą, bet abejojančioms, ar jį plėsti ir kaip plėsti. Seminaruose buvo pristatomos ir to regiono sėkmės istorijos, įkvėpiančios siekti tikslų ir atsiskleisti nuosavame versle. Renginių metu vyko ir mentorystės sesijos – susitikimai su daug patirties turinčiais verslininkais ir skirtingų sričių profesionalais. Baigiamasis moterų verslumo skatinimo renginys – konferencija „Versli, veikli, išmani“ – vyko 2016 m. lapkričio 30 d. Vilniuje Ūkio ministerijoje, jame dalyvavo daugiau nei 150 moterų. Konferencijoje buvo aptarti aktualiausi su verslo kūrimu ir plėtra susiję klausimai, o sėkmingai verslą plėtojančios moterys pasidalijo sėkmės istorijomis. Praktinėje dalyje renginio dalyvės žinių įgijo verslo pradžios, verslo plėtos ir eksporto srityse. Ūkio ministerija bendradarbiavo organizuojant Europos lyčių lygybės instituto inicijuotą tarptautinį seminarą „Moterys versle: efektyvi politika ir strategijos, skatinančios moterų verslumą“, kuris vyko 2016 m. kovo 30 dieną. Iš viso 2016 m. surengti 9 renginiai, skirti moterų verslumui, finansiniam raštingumui ir kitoms kompetencijoms didinti. VšĮ „Versli Lietuva“ 2016 m. suteikė 1 350 konsultacijų norintiems pradėti savo verslą asmenims pagrindiniais verslo organizavimo klausimais,

nes besidomintys asmenys konsultuodavosi ne po vieną kartą, tad, vertinimo duomenimis, unikalių pasinaudojusių konsultacijomis asmenų yra 706, iš jų – 290 moterų ir 416 vyrų. Vertinant bendrą pasinaudojimo konsultacijų paslauga procentą, pažymėtina, kad moterys, besikonsultavusios verslo pradžios klausimais, sudarė 43 procentus ir beveik tris kartus viršijo planuotą asmenų skaičių.

3.2 priemonė „Administruoti ir reguliariai atnaujinti informaciją Ūkio ministerijos interneto svetainės skiltyje „Moterų verslumo skatinimas“. 2016 m. toliau buvo vykdoma skilties administravimas bei informacijos atnaujinimo darbai. Ataskaitiniais metais paskelbta informacija apie Europos Komisijos iniciatyvą WEGate, ji sukurta naujos platformos forma, siekiant skatinti moterų verslumą visoje Europoje (prieinama adresu <http://ukmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/smulkiojo-ir-vidutinio-verslo-politika/verslumo-skatinimas/moterys-ir-verslas>). ŪM interneto puslapio skiltyje „Moterų verslumo skatinimas“ pateikti 3 nauji geros praktikos pavyzdžiai (paskelbti internetinėje svetainėje adresu <http://ukmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/smulkiojo-ir-vidutinio-verslo-politika/verslumo-skatinimas/moterys-ir-verslas/moteru-verslo-sekmes-istorijos>).

Moterų sėkmės istorijos yra paskelbtos ir VŠĮ „Versli Lietuva“ tinklalapyje adresu <http://www.verslilietuva.lt/lt/naujienos/sekmes-istorijos>. Pavyzdžiui, 2016 m. „Noras keisti gyvenimo stilių atvedė į nuosavą verslą“, „Jei yra noro pradėti nuosavą verslą – bus ir rezultatai“, *Verslių merginų tikslas – papuošti savo klientes suknelėmis*“.

3.3 priemonė „Remti kaimo gyventojų, moterų ir vyrų, veiklos įvairinimo ir smulkiojo ne žemės ūkio verslo skatinimo projektus Lietuvos kaimo vietovėse“. 2016 m. buvo pradėta vykdyti 2015 m. priimtų paraiškų projektų atranka pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklą „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“. Iš visų 2015 m. pateiktų ir 2016 m. vertinamų 147 paraiškų verslui kurti ar plėtoti, kuriuose prašoma paramos suma – 20 654 219,53 Eur, pagal suplanuotą biudžetą ir atitiktą atrankos kriterijams ŽŪM galėjo finansuoti projektus už 12 049 015,47 Eur. Iš viso paremta 17 projektų, iš jų 5 vykdomi moterų (572 234 Eur) ir 12 vyrų (1 654 731 Eur). Moterų pateiktuose projektuose numatyta vykdyti poilsiautojų ir kitą trumpalaikio apgyvendinimo veiklą, vyrų projektuose numatytos šios veiklos: poilsiautojų ir kita trumpalaikio apgyvendinimo veikla, atliekų tvarkymas ir šalinimas, fasavimo ir pakavimo veikla, statybos veiklos ir kt. Pagal 2016 m. įvykusį paraiškų priėmimą yra gautos 172 paraiškos verslo plėtrai pagal veiklą „Parama investicijoms, skirtoms ekonominei veiklai kūrimui ir plėtrai“, kurios šiuo metu tik pradėtos vertinti. Be to, 2016 m. pirmą kartą buvo kviečiama kreiptis paramos ekonominei veiklai pradėti kaimo vietovėse pagal priemonę „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“. Ši parama teikiama naujai besikuriantiems verslams, įskaitant ir individualiai veikiančius ūkio subjektus. Parama teikiama kaip 100 proc. išmoka verslui pradėti. Nustatant atrankos kriterijus pagal šią priemonę, daug dėmesio skirta kaimo vietovių jaunimui iki 29 m., kaimo moterims (šioms pareiškėjams suteikiami papildomi atrankos balai). Svarbu atkreipti dėmesį, kad ministerija pirmoji nustatė prioritetą, numatydama paskatinti socialinio verslo kūrimąsi kaimo vietovėse. Šių priemonių rezultatai bus apžvelgti ir išsami informacija pateikta, kai bus atliktas projektų vertinimas.

3.4 priemonė „Organizuoti informacinius renginius vietinių užimtumo iniciatyvų, projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais, skatinant moterų ir vyrų ekonominį aktyvumą, savarankišką užimtumą ir moterų vadovių skaičiaus augimą“. 2016 m. teritorinėse darbo biržose organizuoti 92 informaciniai renginiai dėl vietinių užimtumo iniciatyvų (toliau – VUI) projektų rengimo ir įgyvendinimo. Informaciniuose renginiuose dalyvavo 756 asmenys (2015 m. – 590), iš jų 375 moterys (2015 m. – 304). Tarp dalyvių 304 kaimo gyventojai (2015 m. – 187), iš jų 138 moterys (2015 m. – 80). Taigi, 2016 m. bendras dalyvavusių asmenų skaičius padidėjo 166 asmenimis (apie 28 proc.) lyginant su 2015 m., taip pat daugiau nei 2 kartus padidėjo dalyvavusių kaimo gyventojų skaičius ir išaugo moterų susidomėjimas bei aktyvumas: 2015 m. dalyvavo 6 vyrais daugiau, o 2016 m. dalyvavo 18 moterų daugiau nei vyrų. Mokymų VUI paraiškų rengimo klausimais metu suteiktos žinios apie VUI projektų paskirtį, tikslus, paraiškų parengimo reikalavimus, atsiskaitymą už projektui vykdyti skirtas lėšas, VUI projektų įgyvendinimo sutarties galiojimo užtikrinimo suteikimo sąlygas, patikrų atlikimą VUI projektų įgyvendinimo vietose, *de minimis* pagalbos teikimo sąlygas ir kt. Organizuojamų įgyvendintų VUI projektų pristatymų visuomenei metu buvo pristatomi pasiekti rezultatai, dalijamasi patirtimi įgyvendinant projektus, pažymint, kiek projektų įgyvendino moterys ir vyrai. Diskusijų metu vyrai ir moterys dalijosi savo patirtimi vykdant projektus. Moterys savo sėkmės pavyzdžiais skatino kitas moteris (darbdaves) dalyvauti VUI projektų atrankose.

Renginių nauda pastebima padidėjusiu įgyvendinamų (tiek bendrai, tiek moterų) projektų skaičiumi bei 17,5 proc. daugiau įsteigtų darbo vietų. 2016 metais įgyvendinti 119, o 2015 m. – 96 VUI projektai, iš jų 18 įgyvendino moterys, o 2015 m. moterys įgyvendino 17 VUI projektų. 2016 m. įsteigta 458 naujos darbo vietos, o 2015 m. – 390. Informaciją apie įgyvendintus VUI projektus ir kiek iš jų įgyvendino moterys nuo 2010 metų, galima rasti Lietuvos darbo biržos interneto svetainėje adresu http://www.ldb.lt/Informacija/PaslaugosDarbdaviams/Puslapiai/vui_valstybes_parama.aspx.

Antrasis Programos tikslas – siekti subalansuoto moterų ir vyrų dalyvavimo priimant sprendimus ir einant aukščiausias pareigas

4 uždavinys. Skatinti moterų motyvaciją ir gebėjimus dalyvauti priimant sprendimus, kurti moterų karjerai palankią aplinką

4.1 priemonė „Užtikrinti moterų politikų klubų tinklo veiklą (viešas diskusijas, konsultacijų teikimą, pozityvaus moterų politikų įvaizdžio viešinimą ir kt.) visuose Lietuvos regionuose“. Siekdamas, kad moterys aktyviau dalyvautų politikoje vietiniu ir nacionaliniu lygmenimis, didinti moterų politikų sąmoningumo lygį ir daryti įtaką politiniams sprendimams lyčių lygybės srityje, nepriklausomai nuo jų politinių pažiūrų, NVO surengė 9 apskritojo stalo diskusijas skirtinguose Lietuvos regionuose (Marijampolėje, Panevėžyje, Ignalinoje, Klaipėdoje, Kaune, Druskininkuose, Širvintose, Telšiuose, Tauragėje), kuriose iš viso dalyvavo 206 politiškai aktyvios moterys. Iš jų ne viena dalyvauja ir nevyriausybinėse organizacijose ar neformaliuose politinių klubų veiklose. Dalyvės atstovavo 9 skirtingoms politinėms partijoms, moterų klubams ir bendrijoms, politikų klubui bei nepartiniais asmenimis (namų šeimininkėms, verslininkėms, administratorėms, mokslininkėms ir kt.) Veiklai vykdyti sudarytos darbo sutartys su ekspertėmis ir viešųjų ryšių specialiste, kurios

atsakingos už apskritojo stalo diskusijų dalyvių surinkimą ir ryšių su jais palaikymą, interaktyvios diskusijos organizavimą. Net 8 iš 9 apskritojo stalo diskusijų moderavo ekspertė prof. habil. dr. Žaneta Simanavičienė, buvusi Kauno politikų klubo „MILDA“ prezidentė, turinti patirties dirbant, skatinant bei aktyvinant moterų politikų klubų tinklo veiklą. Diskusijos metu buvo aptartas socialinių tinklų reikšmingumas kiekvienos politikės karjeroje. Buvo planuojama ir tariamasi, kaip būtų galima skatinti balsuoti už moteris. Ekspertė pristatė Europos lyčių lygybės instituto veiklą ir Lyčių lygybės indekso koncepciją. J. Puidienė pabrėžė, kad EIGE Lyčių lygybės indeksas yra puiki priemonė siekiant integruoti lyties aspektą įvairiose strateginės reikšmės programose. Politikų klubo narės buvo supažindintos su Skandinavijos šalių gerąja praktika, taip pat su statistika, susijusia su moterų atstovavimu institucijose, ir kaip ši statistika einant laikui kito. Pristatymo metu kalbėta apie moterų ir vyrų neproporcingą atstovavimą priimant sprendimus, išskirta susidariusios padėties problematika. Dalyvės, ypač politinių partijų atstovės, dalijosi savo dalyvavimo politinėje veikloje patirtimi, pabrėždamos, kad moterims vis dėlto yra sunku būti labiau matomoms ir siekti užsibrėžtų politinių tikslų. Ši veikla buvo plačiai viešinama socialiniuose tinkluose (žr. 3 priedą).

4.2 priemonė „Skatinti moterų lyderystę visuomenėje ir versle, organizuojant moterų lyderystės informavimo akcijas“: suorganizuoti viešinimo kampanijos ir renginio „Moters galia“ organizavimo paslaugų pirkimai. Renginio metu, kovo 7 dieną, buvo apdovanotos 10 moterų už įvairiais iniciatyvas, kaip paskata už lyderystę visuomenėje ar versle. Keletas nominacijų: „Už atsakingą verslą ir motinystę“, „Už bendruomeniškumą“. Daugiau informacijos interneto svetainėje adresu <http://www.socmin.lt/lt/naujienos/pranesimai-spaudai/archive/p10/tradiciniame-renginyje-pasizymejusioms-xaun.html>.

4.3 priemonė. „Išrinkti ir apdovanoti moterį verslininkę pagal nominaciją „Versli moteris“ (nominuojama kasmet organizuojant profesinę verslo atstovų šventę „Verslo diena“)“. 2016 m. spalio 5 dieną nominacijoje „Versli moteris“ nugalėjo išrinkta Rima Balanaškienė – UAB „Aconitum“ įkūrėja ir vadovė. Įmonė yra viena iš vaistų ir maisto papildų lyderių Lietuvoje, sėkmingai plėtojanti veiklą nuo 1999 m. Didžiausias laimėjimas – vartotojų pasitikėjimas, nes įmonėje įdiegtos net trys kokybės užtikrinimo sistemos, o maisto papildų ir vaistų sudėtys kuriamos kartu su Lietuvos ir užsienio mokslininkais. UAB „Aconitum“ nuolat diegia naujausias technologijas laboratorijose ir gamyboje. R. Balanaškienė buvo pakviesta į moterų verslumo skatinimo renginį „Versli, veikli, išmani“, kuriame skaitė pranešimą tema „Moteris versle: stiprybės ir galimybės“. Pranešėja ne tik pasidalijo patirtimi, kaip sukūrė sėkmingą verslą, su kokiais iššūkiais susidūrė, bet kartu atskleidė savo patirtį, derinant verslą su šeiminiu gyvenimu. Savo pavyzdžiu ji moterims patvirtino, kad tikrai naudinga į verslą įtraukti savo vaikus, kurie dabar jau tampa patikimais darbuotojais.

4.8 priemonė „Užtikrinti Moterų organizacijų elektroninio tinklo ir Informacinio portalo moterims funkcionavimą“. Iš viso per projekto įgyvendinimo laikotarpį fiksuoti 6 373 puslapio atvertimai, 5 251 unikalūs apsilankę vartotojas.

Projekto įgyvendinimo metu portale www.lygus.lt publikuoti 26 straipsniai (žr. 3 priedą).

Elektroninis tinklas pristato aktualiausias lyčių lygybės naujienas šios srities ekspertams bei NVO, dirbančioms šioje srityje, skatina diskutuoti specialistus. Tinklas vienija 422 narius. 2016 m. išplatinti du naujienlaiškiai: pirmasis išplatintas 353 tinklo nariams, 116 kartų naujienlaiškis buvo atidarytas, jį skaitė 68 nariai, naujienlaiškio atidarymo procentas – 20,2 proc. iš visų tinklo narių; antrasis naujienlaiškis išplatintas 422 tinklo nariams, jis buvo atidarytas 145 kartus, jį skaitė 49 nariai, naujienlaiškio atidarymo procentas – 11,8 proc.

Socialiniai tinklai. MIC vartotojų bazė – 5 604 sekėjai. www.lygus.lt naujienos apžvelgtos MIC *Facebook* puslapyje. MIC žinutėmis skatinta diskusija apie lyčių lygybės svarbą, aptartos aktualiausios su lyčių lygybe susijusios naujienos, žmonės kviešti aktyviai reaguoti į matomą diskriminaciją. 2016 m. gruodžio mėn. vykdyta speciali kampanija, kviečianti vartotojus apsilankyti lygus.lt puslapyje. Ji sulaukė 16 441 vartotojo. MIC *Facebook* puslapio turinys pasiekė beveik 0,5 mln. vartotojų: 2016 m. rugsėjo mėn. – 4 764 unikalūs vartotojai, spalio mėn. – 13 661 unikalūs vartotojas, lapkričio mėn. – 379 365 unikalūs vartotojai, gruodžio mėn. – 134 549 unikalūs vartotojai.

4.9 priemonė „Iš dalies finansuoti moterų nevyriausybinių organizacijų veiklos projektus“. Šiai priemonei įgyvendinti LMLO projekto tikslas buvo stiprinti nevyriausybinių organizacijų, dirbančių moterų ir vyrų lygybės srityje, pajėgumus atlikti savo funkcijas, siekiant moterų ir vyrų lygybę įgyvendinti *de facto* visose gyvenimo srityse. Projektas papildė ir priemonės 20.1 įgyvendinimą. Tikslui pasiekti Virginija Aleksejūnė parengė ir su LMLO valdyba suderino LMLO strategiją (LMLO vizija, misija, vertybės, valdymo struktūra ir darbuotojai, veiklos kryptys, strateginiai tikslai ir uždaviniai 2017–2021 metams), kurią vėliau pristatė LMLO visuotiniame narių susirinkime. Susirinkime taip pat dalyvavo Europos moterų lobistinės organizacijos (EWL) ilgametė valdybos narė, dabartinė Italijos Nacionalinės moterų lobistinės koordinacinės tarybos vadovė Maria Ludovica Bottareli. Ji pristatė EWL strategiją ir atkreipė dėmesį, kaip svarbu nacionalinėms lobistinėms organizacijoms suderinti savo strategiją su EWL strategija. LMLO nustatė 3 pagrindinius tikslus bei uždavinius jiems įgyvendinti 2017–2021 metais: 1) Advokataus siekiant lyčių aspekto integravimo į visas gyvenimo sritis Lietuvoje ir ES, teikdama pasiūlymus politikos formuotojams, kaip gerinti veiklos sritis ir teisinę bazę ir vykdydami vykdomų programų stebėseną; 2) Telks organizacijas, institucijas ir bendruomenes siekti moterų ir vyrų lygių galimybių faktinio įgyvendinimo Lietuvoje, skatindama bendrus valstybinių ir savivaldybių institucijų, švietimo įstaigų, mokslo ir studijų institucijų bei NVO projektus bei programas; 3) Stiprins ir atstovaus LMLO ir jos narėms, steigdama LMLO narių komitetus pagal veiklos sritis, rengiant teminius mokymus, stiprinant tarptautinį LMLO bendradarbiavimą, viešinant LMLO veiklą ir deleguojant LMLO atstovus į komitetus, komisijas ir darbo grupes.

Taip pat LMLO siūlo sukurti finansavimo tvarką, kuri užtikrintų NVO gyvybingumą. Kadangi kol kas nėra NVO finansavimo tvarką reglamentuojančio įstatymo, LMLO siūlo 2017–2019 metais išbandyti institucinės paramos sistemą, skirtą organizacinėms organizacijos išlaidoms padengti, remiantis teigiama Baltijos ir Amerikos partnerystės programos patirtimi. LMLO mano, kad ši 4.9 priemonė galėtų būti skirta išbandyti tokios institucinės paramos veiksmingumui, tad pateikė LMLO parengtą *Konkurso, skirto teikti institucinę paramą moterų ir vyrų lygių galimybių srityje*

dirbančioms nevyriausybinėms organizacijoms, nuostatų projektą bei priedus (atrankos kriterijus organizacijoms, paraiškos formą).

Trečiasis Programos tikslas – didinti moterų ir vyrų lygybės institucinių mechanizmų efektyvumą

5 uždavinys. Didinti valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, teisėsaugos pareigūnų, žurnalistų ir kitų darbuotojų gebėjimus integruoti lyčių aspektą

5.3 priemonė „Organizuoti mokymus Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos nariams moterų ir vyrų lygybės tema“. 2016 m. suorganizuoti dviejų dienų mokymai Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos nariams Vilniuje. Mokymuose skaityti šie pranešimai: apie *Stambulo* konvenciją (kas tai: tikslai, apibrėžimai, socialiniai lyčių vaidmenys, smurtas prieš moteris, nauji nediskriminavimo pagrindai; integruotos politikos priemonės ir duomenų rinkimas; prevencija; apsauga ir pagalba; teisė ir kas turi būti kriminalizuota; tyrimas, persekiojimas, procesinė teisė ir apsaugos priemonės; kitos dalys: migracija ir prieglobstis, tarptautinis bendradarbiavimas, stebėsenos mechanizmai); „*Tarptautinius Lietuvos įsipareigojimai, precedentinė teisė ir rekomendacijos, Lyčių lygybės principo raida* (Teisės sistemų sąveika: Lyčių lygybės principas Europos žmogaus teisių teismo (EŽTT) jurisprudencijoje, Lyčių lygybės principo raida ES sistemoje, tarptautiniai įsipareigojimai ir Lietuvos teismai: vienos bylos analizė; Diskriminaciniai pagrindai ir formos Lygių galimybių ir Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymuose); „*Neapykantos nusikaltimai*“ (Neapykantos nusikaltimų sąvoka ir susijusios sampratos, Policijos įstatymo pagrindai kaip netolerancijos apraiškos gali peraugti į kraštutinę jų formą – žmonių naikinimą ir genocidą, kaip atpažinti ar tai neapykanta ar diskriminacinės pažiūros, Baudžiamojo kodekso straipsniai dėl neapykantos nusikalstamų veikų, ką daryti susidūrus su neapykantos kurstymu). „*Naujaisi Lyčių lygybės Indekso duomenys*“ ir „*EIGE įrankiai*“; „*Galios ir dominavimo strategija – seksizmas*“ (diskursinės moterų reprezentacijos vingrybės) ir „*Laisvosios rinkos ekonomika ir nauji iššūkiai lyčių lygybės politikai*“.

5.4 priemonė „Rengti mokymus valstybės tarnautojams, pareigūnams ir kitiems specialistams apie moterų ir vyrų lygybę ir lyčių aspekto integravimą atitinkamose srityse“. LGKT atkreipė dėmesį, kad „<...>Tarnybai planuojant asignavimus 2016 metams Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimui lėšos skirtos nebuvo. Neturėdama papildomų lėšų Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, Tarnyba prie Programos ir Veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo jai pavestų funkcijų ir kompetencijos ribose, remiantis Tarnybos 2016–2018 metų strateginiu veiklos planu“.

5.5 priemonė „Organizuoti informacinius šviečiamuosius seminarus Energetikos ministerijos valstybės tarnautojams ir darbuotojams moterų ir vyrų lygių galimybių temomis“. 2016 m. rugsėjo 22 d. LGKT atstovai vedė seminarą EM valstybės tarnautojams ir darbuotojams. Seminaro metu kalbėta apie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos kompetenciją, prižiūrimus Lygių galimybių įstatymus, teisinę ir proaktyvią veiklą, gaunamus skundus ir atliekamus tyrimus, lygias galimybes, Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme numatytą Valstybės institucijoms prievolę įgyvendinti moterų ir vyrų lygių galimybių politiką, t. y. kaip užtikrinti, kad visuose rengiamuose ir priimamuose teisės aktuose būtų įtvirtinamos moterų ir vyrų lygios teisės, ir diskutuota, kaip

institucijos galėtų praktiškai šią prievolę įgyvendinti. Seminarą išklausė 28 dalyviai: 23 moterys ir 5 vyrai.

5.6 priemonė „*Tobulinti Vidaus reikalų ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojų kvalifikaciją lyčių lygybės darbo vietoje klausimais*“. Vykdydami šią priemonę, VRM pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai), 2016 m. mokymuose tobulino kvalifikaciją moterų ir vyrų lygių galimybių temomis. Policijos departamente prie Vidaus reikalų ministerijos buvo organizuoti specialieji mokymai policijos pareigūnams: „*Prekybos žmonėmis prevencija ir tyrimas*“, „*Bendravimas su įvairių kategorijų asmenimis. Kontakto užmezgimas su proceso dalyviais ir jų apklausa*“ ir „*Žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimas policijos pareigūnams vykdant savo funkcijas (prižiūrint asmenis, laikomus policijos komisariatų areštinėse, laikino laikymo patalpose, konvojuojant)*“. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente prie Vidaus reikalų ministerijos mokymus moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais kasmet organizuoja Ugniagesių gelbėtojų mokykla. Į šios mokyklos dėstomą metinę Ugniagesio gelbėtojo mokymo programą yra įtrauktos dvi temos: „*Vyrų ir moterų lygių galimybių kontrolieriaus įstaiga: struktūra, funkcijos, pagrindiniai uždaviniai*“ ir „*Vyrų ir moterų lygių galimybių užtikrinimas Lietuvos Respublikoje*“. Iš viso kvalifikaciją moterų ir vyrų lygybės klausimais 2016 m. tobulino 210 Vidaus reikalų ministerijai pavaldžių įstaigų darbuotojų (73 moterys ir 137 vyrai), o tokio pobūdžio renginių buvo suorganizuota 8.

5.7 priemonė „*Organizuoti mokymus žurnalistams, profesinėms sąjungoms, biržinių bendrovių atstovams moterų ir vyrų lygybės klausimais*“. LGKT atkreipė dėmesį, kad „*<...>Tarnybai planuojant asignavimus 2016 metams Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimui lėšos skirtos nebuvo. Neturėdama papildomų lėšų Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, Tarnyba prie Programos ir Veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo jai pavestų funkcijų ir kompetencijos ribose, remiantis Tarnybos 2016–2018 metų strateginiu veiklos planu*“.

5.8 priemonė „*Organizuoti mokymus diplomatams moterų teisių, moterų ir vyrų lygybės, lyčių aspekto integravimo klausimais*“. URM 2016 m. gruodžio 7 d. surengė Lietuvos diplomatams 6 akademinį val. trukmės mokymus. Mokymų dalyviams pristatyta Užsienio reikalų ministerijos ir Lietuvos diplomatinių atstovybių darbuotojų lyčių balanso analizė, pokyčiai per pastaruosius 10 metų. Diplomatai taip pat buvo supažindinti su Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto veikla, iššūkiais kovojant su smurtu prieš moteris, taip pat su pagrindiniais Lietuvos, Europos Sąjungos ir tarptautinių organizacijų (JT, ET, EBPO, ESBO) strateginiais moterų ir vyrų lygybės dokumentais ir ataskaitomis, lyčių statistika. Iš viso dalyvavo 20 diplomatų: 13 moterų ir 7 vyrai.

Diplomatai aktyviai domėjosi padėtimi Lietuvoje moterų teisių, moterų ir vyrų lygybės, lyčių aspekto integravimo klausimais, taip pat apie mūsų šalies užimamą vietą ES lyčių lygybės indekse, teiravosi, kokių tikslų savo veikla Lietuvoje siekia EIGE. Mokymų dalyvius domino ekspertinės ir analitinės įžvalgos apie lyčių pusiausvyros padėtį kitose ES ir pasaulio valstybėse.

6 uždavinys. Padėti savivaldybėms imtis veiksmų, užtikrinančių lygias moterų ir vyrų galimybes

6.1 priemonė „Parengti konkurso, skirto apdovanoti geriausių lyčių lygybės priemonių, suplanuotų ir įgyvendintų savivaldybės strateginiuose veiklos arba plėtros planuose, nuostatus. Organizuoti kasmetinius apdovanojimus ir juos viešinti“. NVO, bendradarbiaudamos su Lietuvos savivaldybių asociacija ir remdamosi 2015 m. parengtu konkurso nuostatų projektu, vertino savivaldybes pagal užpildytas anketas: Ar moterų ir vyrų lygybės (toliau – MVL) siekis apibrėžtas savivaldybės vizijoje; Kiek ir kokių savivaldybės strateginiuose veiklos / plėtros planuose iš viso įtraukta priemonių, susijusių su MVL skatinimu / užtikrinimu; Ar savivaldybė remia VŠĮ, Asociacijų ir LPF programas, kurios padeda įgyvendinti MVLG?; Moterų ir vyrų skaičius savivaldybės taryboje ir administracijoje ir kt. 2016 m. lapkričio 3 d. Ministerijoje šešių savivaldybių merams ministrė A. Pabedinskienė įteikė 2016 m. apdovanojimus už moterų ir vyrų lygybės įgyvendinimą (daugiau informacijos interneto svetainėje adresu <http://www.socmin.lt/lt/naujienos/pranesimai-spaudai/archive/p10/a.-pabedinskiene-apdovanojo-nbrx.html>). Konkurso būdu atrinktos, nugalėjusios bei apdovanotos savivaldybės, taikiusios efektyviausias moterų ir vyrų lygybės priemones, buvo plačiai pavišintos internete ir socialiniuose tinkluose (27 interneto šaltiniuose: NVO, savivaldybių bei savivaldybių vietinės žiniasklaidos puslapiuose).

6.2 priemonė „Organizuoti mokymus ir konsultacijas savivaldybių atstovams moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimo savivaldybių lygmeniu ir lyčių lygybės aspekto integravimo klausimais“. LGKT atkreipė dėmesį, kad „<...>Tarnybai planuojant asignavimus 2016 metams Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimui lėšos skirtos nebuvo. Neturėdama papildomų lėšų Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, Tarnyba prie Programos ir Veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo jai pavestų funkcijų ir kompetencijos ribose, remiantis Tarnybos 2016–2018 metų strateginiu veiklos planu“.

6.3 priemonė „Organizuoti mokymus savivaldybių atstovams apie galimus savivaldybių veiksmus, užtikrinant Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo įgyvendinimą“. NVO organizavo mokymus savivaldybėms, prioritetą taikant toms, kurios 2015 m. gavo lyčių lygybės apdovanojimus. Iš viso suorganizuoti 5 mokymai (Utenoje, Jonavoje, Panevėžyje, Lazdijuose ir Kretingoje) savivaldybių atstovams apie galimus savivaldybių veiksmus, užtikrinant Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo įgyvendinimą. Mokymuose iš viso dalyvavo 64 asmenys (52 mot. ir 12 vyr.). Šiais mokymais buvo siekiama užtikrinti moterų ir vyrų lygių galimybių įgyvendinimą bei praktinių moterų ir vyrų lygybės priemonių diegimą savivaldybių lygmeniu. Mokymų metu aptarta moterų ir vyrų lygybės padėtis Lietuvos savivaldybėse, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo nuostatos dėl savivaldybių pareigų rengti ir įgyvendinti moterų ir vyrų lygybės priemones. Diskutuota, kaip vykdoma numatyta Vyriausybės moterų ir vyrų lygybės politika savivaldos lygmeniu, aptarti savivaldybių strateginiai plėtros ir strateginiai veiklos planai.

Priemonė 6.4. „Stiprinti moterų ir vyrų lygybės užtikrinimą vietos savivaldos lygmeniu“. Iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto Nr. 07.3.4-ESFA-V-425-01-0001 „Savivaldybės sėkmės kodas – lyčių lygybė“ sutartis pasirašyta 2016 m. gruodžio 12 d. Valstybės projekto veiklos pradedamos vykdyti 2017 metais ir bus vykdomos iki 2020 m. vasario 9 d., dėl to 2016 metams planuotos lėšos perkeltos 2017 metams. Projekto tikslas – sistemiškai siekti moterų ir

vyrų padėties skirtumų mažinimo savivaldybėse, ugdant viešojo sektoriaus subjektų sąmoningumą lyčių lygybės klausimais, gebėjimus atpažinti moterų ir vyrų (ne)lygybę lemiančius veiksnius, kurti ir diegti tikslines priemones lygioms galimybėms užtikrinti. Projektą įgyvendins LGTK kartu su Lietuvos savivaldybių asociacija ir LMLO. Plačiau – LGKT puslapyje <http://lygybe.lt/lt/savivaldybes-sekmes-kodas-lyciu-lygybe>.

7 uždavinys. Įdiegti teisės aktų ir kitų sprendimų projektų poveikio lytims vertinimą

7.2 priemonė „Organizuoti mokymus ministerijų ir savivaldybių atstovams dėl Sprendimų projektų poveikio lytims vertinimo metodikos taikymo“. Pirmieji NVO ir Šiaulių universiteto organizuoti mokymai savivaldybių atstovams ir socialiniams partneriams įvyko Šiaulių universitete. Savivaldybių atstovai dalyvavo negausiai, tačiau prisijungė vietos visuomeninių organizacijų atstovai. Antrieji mokymai vyko Vilniuje. Mokymuose dalyvavo 43 dalyviai (37 mot. ir 6 vyr.) – Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos nariai, 7 savivaldybių atstovai, ministerijų atstovai. Mokymuose pristatytas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos tobulinimo projektas, detalizuotas poveikis moterų ir vyrų socialinėms grupėms ir apžvelgta Lyčių statistika Lietuvoje.

7.3 priemonė „Sudaryti ir nuolat atnaujinti Lietuvos lyčių aspekto integravimo gerosios praktikos pavyzdžių duomenų bazę“. Nuo 2016 m. spalio mėn. rinkti ir apdoroti pasiūlymai ir priemonės pagal savivaldybių veiklos sritis, kurias būtų galima įrašyti į strateginius dokumentus. Pagal tai buvo sudaryta Lietuvos lyčių aspekto integravimo gerosios praktikos pavyzdžių duomenų bazė (parengtas „Idėjų bankas“ prieinamas adresu <http://lmlo.lt/projektai/idejos-savivaldybems/>). Joje bus kaupiamos ir nuolat atnaujinamos gerosios praktikos jas apibendrinant, pateikiant priemones, kurias būtų galima įrašyti į strateginius dokumentus, ir šią informaciją skleidžiant visoms savivaldybėms Lietuvoje. Vykdyta Lietuvos lyčių aspekto integravimo gerosios praktikos pavyzdžių duomenų bazės sklaida KMUIC interneto svetainėje <http://www.muic.lt/idejos-lyciu-aspekto-integravimui-i-savivaldybiu-strateginius-planus/>.

8 uždavinys. Tobulinti moterų ir vyrų lygybės statistinę informaciją, papildyti ją naujais, su ES valstybėmis narėmis palyginamais statistiniais rodikliais

8.1 priemonė „Rengti statistikos leidinį „Moterys ir vyrai Lietuvoje“. 2016 m. Lietuvos statistikos departamentas parengė statistikos rinkinį „Moterys ir vyrai Lietuvoje 2015“. Nemokama elektroninė leidinio versija skelbiama Oficialiosios statistikos portale, e. bibliotekoje <http://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=23542>), popierinę leidinio versiją galima skaityti LSD bibliotekoje-knygyne arba įsigyti už 3,40 Eur.

8.2 priemonė „Plėtoti ir tobulinti lyčių lygybės statistinę informaciją apie moterų ir vyrų užimtumą, padėtį darbo rinkoje, dalyvavimą valdžioje ir priimančias sprendimus.“ Lyčių ir lygybės statistinė informacija papildyta rodikliais, apibūdinančiais lyčių lygybę, atsižvelgiant į Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato), Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) ir kitų institucijų rengiamus rodiklius: apie 15–29 m. amžiaus moterų ir vyrų užimtumo, darbo jėgos aktyvumo ir nedarbo lygį, moterų ir vyrų išsilavinimą, darbo užmokesčio atotrūkį, informacinių technologijų naudojimą namų ūkiuose ir kt.

8.3 priemonė „Sudaryti lyčių lygybės rodiklių sąrašą pagal Europos statistikos sistemos ir Jungtinių Tautų Statistikos skyriaus rekomendacijas“. 2016 m. lyčių ir lygybės rodiklių sąrašas papildytas šiais rodikliais: moterų dalyvavimas viešajame gyvenime, atstovavimas valdžios institucijose (nacionaliniuose parlamenteuose, savivaldybių tarybose ir kt.) ir priimant sprendimus, susijusius su valdymu, dalyvavimas valdybose ir kitais aktualiais lyčių lygybę atspindinčiais rodikliais.

Lietuvos statistikos departamentas

Lyčių lygybės statistinė informacija skelbiama Oficialiosios statistikos portale adresu osp.stat.gov.lt Rodiklių duomenų bazėje ir teminėse lentelėse („Lyčių statistikos rodikliai“). Lietuvos statistiniai lyčių lygybės rodikliai skelbiami ir Eurostato <http://ec.europa.eu/eurostat/web/equality/data/database> bei Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/gender/database.htm> portaluose.

2016 m. kovo mėn. parengtas ir paskelbtas informacinis pranešimas „Tarptautinę Moters dieną minint“ prieinamas adresu <http://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?eventId=107061>.

2016 m. birželio mėn. Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) Statistikos skyrius, Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) ir Lietuvos statistikos departamentas organizavo bendrą tarptautinį renginį lyčių statistikos klausimais (Workshop and Work Session on Gender Statistics) Vilniuje. Renginio dalyviai buvo pakviesti į Lietuvos statistikos departamentą, jiems buvo suorganizuotas seminaras. Dalyviams pateikta informacija apie oficialiosios statistikos rengimą ir sklaidą bei lyčių statistikos rengimą Lietuvoje. Lietuvos statistikos departamento specialistai pristatė detaliąją statistiką pagal lytį, naudojant geografinės informacijos (GIS) technologijas Oficialiosios statistikos portale. Specialiai šiam tarptautiniam leidiniui parengtas lankstinukas „Moterys ir vyrai Lietuvoje“ (lietuvių ir anglų kalbomis), kuris skelbiamas Oficialiosios statistikos portale http://osp.stat.gov.lt/documents/10180/1078234/Vyrai_moterys_2016.pdf.

Lyčių statistikos darbo sesijoje (Work Session on Gender Statistics) dalyvavo daugiau nei 60 dalyvių iš daugelio pasaulio valstybių (Europos, Amerikos, Rytų Europos ir Kaukazo šalių), taip pat tarptautinių organizacijų: Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos, Eurazijos ekonomikos komisijos, Jungtinių Tautų gyventojų fondo, Jungtinių Tautų vystymosi programos, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, Europos lygybės instituto, Europos Sąjungos Pagrindinių teisių agentūros (EU-FRA) ir kt. Seminaro metu buvo aptartos pagrindinės aktualios lyčių ir lygybės statistikos temos, Jungtinių Tautų Pasaulio darnaus vystymosi rodiklių iki 2030 metų, atspindinčių moterų ir vyrų padėtį, rengimas ir sklaida, metodologiniai statistikos rengimo aspektai (darbo užmokesčio atotrūkis ir kt.), lyčių statistikos plėtros ateities planai ir kitos temos. Lietuvos statistikos departamento specialistai pristatė pranešimą „Darbo užmokesčio atotrūkio vertinimai Lietuvoje“ (Evaluation of the gender pay gap in Lithuania) (prieinamas adresais: angl. k. https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.30/2016/WS/WP10_Lithuania_Ambrozaitiene.pdf; rusų k. https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.30/2016/WS/WP10_Lithuania_Ambrozaitiene_RUS.pdf).

Atsižvelgiant į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos poreikį dėl detalesnės lyčių statistikos skelbimo teritoriniu lygmeniu, 2016 m. gegužės–birželio mėn. Lietuvos statistikos departamento specialistai išanalizavo lyčių lygybės rodiklių rengimo pagal savivaldybes ir apskritis galimybes. Buvo papildytas 2017 m. Rodiklių duomenų bazės plėtros planas, pagal kurį nuo 2017 m. bus skelbiami detalesni lyčių statistikos rodikliai Oficialiosios statistikos portale adresu <https://osp.stat.gov.lt/>.

2016 m. IV ketv. departamento specialistai išanalizavo skelbiamus Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) lyčių lygybės rodiklius švietimo, užimtumo ir verslumo srityse, pateikė informaciją EBPO apie rodiklių esamumą ir pateikimą Lyčių duomenų bazės portalui (OECD Gender Data Portal).

2016 m. IV ketv. Vilniuje vyko mokymai Lietuvos savivaldybių asociacijos bei Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos nariams, kurių metu departamento specialistė skaitė pranešimą „Lyčių statistika Lietuvoje“ (pristatyti aspektai: Lyčių statistikos ir lygybės politika, Tesisės aktai ir kiti susitarimai, duomenų šaltiniai, metodologiniai dokumentai, kokybės komponentai, pagrindiniai rodikliai, platinimas ir sklaida, tolesnis vystymasis ir ateities planai).

Lietuvos statistikos departamento darbo grupė Jungtinių Tautų organizacijos darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. rodiklių sąrašui parengti, vykdydama Nacionalinės darnaus vystymosi komisijos pavedimą, parengė šalies darnaus vystymosi rodiklius (iš jų – atspindinčius moterų ir vyrų lygybę), kurie 2017 m. pradžioje buvo paskelbti Oficialiosios statistikos portale adresu <https://osp.stat.gov.lt/>.

Statistinė informacija pagal lytį buvo teikiama valstybės institucijoms, mokslo įstaigoms, visuomeninėms ir tarptautinėms (Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijai, Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos komitetui ir kt.) organizacijoms.

Ketvirtasis Programos tikslas – skatinti lyčių aspekto integravimą

Švietimo ir mokslo srityje

11 uždavinys. Skatinti nediskriminacinį požiūrį į moteris ir vyrus vadovėliuose ir kitoje mokymo medžiagoje

Ugdymo plėtotės centro (toliau – UPC) prie Švietimo ir mokslo ministerijos veikla ir rezultatai prisidėjo prie 11 Veiksmų plano uždavinio įgyvendinimo, 2015 m. veiklų ir rezultatų tęstinumo.

11.1 priemonė „Vadovėlių vertinimo kriterijus papildyti nuostata, kad vadovėlio turinyje būtų vengiama stereotipinio požiūrio skirtingų lyčių atžvilgiu formavimo“. 2015 m. parengtame vadovėlių turinio vertinimo kriterijų modelyje buvo išskirta vertinimo sritis „Medžiagos tinkamumas vertybinėms nuostatos ugdyti(s)“, kurioje išskirti vertinimo kriterijai, užtikrinantys nediskriminacinį požiūrį į moteris ir vyrus vadovėliuose ir mokymosi priemonėse. Ugdymo plėtotės centro direktoriaus 2016 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. VK-24 patvirtintas Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių turinio vertinimo tvarkos aprašas prieinamas adresu

<http://www.upc.smm.lt/teise/failai/2016-02-29-Vadovelio-bendrojo-turinio-apraso-patvirtinimas.pdf>. Šio aprašo 1 priede yra nurodyti kriterijai, pagal kuriuos vertinami vadovėliai: „1.3. Tekstinėje ir vaizdinėje medžiagoje nediskriminuojamos skirtingos žmonių grupės ar bendruomenės dėl rasės, tautybės, kalbos, kultūros, tikėjimo, socialinio statuso, lyties ir kt. (nėra įžeidžiančių ar priešiškomą skatinančių užuominų skirtingų žmonių grupių ar bendruomenių atžvilgiu)“ ir „1.4. Nustato, kad tekstinėje ir vaizdinėje medžiagoje nėra neigiamų lyčių stereotipų, mergaitės ir berniukai, moterys ir vyrai vaizduojami nešališkai.“

11.2 priemonė „Integruoti moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimo ir nestereotipinio lyčių požiūrio tematiką seminaruose, skirtuose vadovėlių autoriams ir vertintojams“. UPC, 2016 metų vasario 24 dieną organizavo seminarą „Lyčių stereotipai vadovėliuose ir jų galimas poveikis“, skirtą bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių autoriams ir leidėjams. Renginio tikslas buvo kartu su dalyviais aptarti lyčių stereotipus vadovėlių medžiagoje: išmokti juos atpažinti, išlaikyti proporcijas, vaizduojant lytis ir vengiant stereotipų. Skaityti pranešimai: „Lyčių stereotipai vadovėliuose: kaip atpažinti ir suprasti“ ir „Apie stereotipus medijose ir tarptautinio projekto „Medijų ir informacinio raštingumo ugdymas“ metodinę medžiagą.“

Sveikatos apsaugos srityje

12 uždavinys. Užtikrinti gimdos kaklelio, krūties, prostatos vėžio patikros galimybę ir informacijos apie tokią patikrą teikimą

Remiantis 2015 m. VLK užsakymu visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „Baltijos tyrimai“ atlikto tyrimo apie prevencines programas rezultatais, kasmet vis daugiau gyventojų sužino apie mūsų šalyje vykdomas nemokamas prevencines programas. Per metus apie jas žinančiųjų padaugėja maždaug 10 proc. punktų, todėl ir dalyvaujančių prevencinėse programose žmonių skaičius po truputį didėja.

12.1 priemonė „Skleisti mokslo įrodymais pagrįstą informaciją apie dalyvavimo prevencinėse programose privalumus, naudą moterų ir vyrų gyvenimo trukmei“. VLK iniciatyva buvo vykdomos viešinimo veiklos, kuriose dėmesys buvo kreipiamas į ligų prevenciją. 2016 m. parengta, išspausdinta ir išplatinta 20 000 lankstinukų „Prevencinės programos: galimybė užkirsti ligai kelią“ (prieinamas adresu <http://www.vlk.lt/leidiniai/2016mleidiniai/Documents/0922%20Lankstunukas%20Prevencines%20programos.pdf>). VLK interneto svetainėje, VLK Facebook paskyroje, per naujienu agentūrą BNS, nacionalinę ir regioninę bei vietos žiniasklaidą buvo išplatinti 8 pranešimai apie prevencines vėžio programas, jų naudą: „Daugiau nei pusei Lietuvos gyventojų būtina išsitiirti dėl klasingų ligų“, „Moterys raginamos aktyviau tikrintis dėl krūties vėžio“, „VLK ragina moteris: nelaukite, kol užklups liga, išsitiirkite“, „Pasirūpinkite savo tėčiais ir priminkite pasitiirkinti sveikatą“, „Mielos moterys, pasitiirkinkite dėl krūties ir gimdos kaklelio vėžio“, „Gimdos kaklelio vėžio prevencija: mažėja mirtingumas, nustatoma daugiau neišplitusio vėžio atvejų“, „VLK kviečia moteris nemokamai išsitiirti dėl krūties vėžio“, „Vėžio prevencijai – milijonai.“

12.2 priemonė „Igyvendinti gimdos kaklelio ir krūties vėžio prevencines programas“. 2016 m. dėl gimdos kaklelio vėžio patikrinta 117 990 moterų (2015 m. – 128 000), o dėl krūties vėžio – 99 756 moterys (2015 m. – 97 000).

12.3 priemonė „Igyvendinti Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programą“. 2016 m. dėl priešinės liaukos vėžio patikrinti – 119 964 vyrai (2015 m. – 116 000).

13. Uždavinys. Vykdyti visuomenės švietimą reprodukcinės sveikatos klausimais

13.1 priemonė „Rekomenduoti savivaldybėms vykdančioms valstybės deleguotas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas šviesti visuomenę reprodukcinės sveikatos klausimais“. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras 2016 m. interneto svetainėje paskelbė 12 informacinių pranešimų, susijusių su visuomenės švietimu reprodukcinės sveikatos klausimais, šiomis keturiomis temomis: 4 pranešimai siekiant informuoti apie žmogaus papilomos virusą ir užsikrėtimo virusu profilaktiką, 2 – apie nėščiųjų skiepimą nuo gripo, 4 – apie lytiškai plintančias infekcijas, 2 – apie Zikos viruso infekcijos keliamą grėsmę nėščiosioms. 2016 m. savivaldybių visuomenės sveikatos biurų vykdyti informavimo veiksmai lytiškumo ugdymo, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencijos temomis.

SAM užsakymu rinkos ir visuomenės nuomonės tyrimų kompanija „Spinter tyrimai“ 2016 m. atliko Kontracepcijos priemonių žinomumo ir prieinamumo vertinimo tyrimą. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad daugiau apie kontracepcijos priemones žino moterys, 18–35 m. respondentai, aukščiausio išsimokslinimo atstovai ir didmiesčių gyventojai. Tyrimo duomenimis, apie vyriškus prezervatyvus žino 97 proc., hormonines kontraceptines tabletes – 57 proc., hormoninę gimdos spiralę – 41 proc., o hormoninę skubią kontracepciją – 36 proc. apklaustųjų. Didesnį kontraceptinių priemonių prieinamumą nurodė 26–35 m. respondentai ir miestiečiai. 43 proc. apklaustųjų nurodė, kad jiems prieinamos daugelis klasikinių ar visos, net ir moderniausios, kontracepcijos priemonės.

Kultūros srityje

14 uždavinys. Vertinant šalies kūrėjų indėlį į kultūrą ir meną, skatinti laikytis lyčių lygybės principo

14.1 priemonė „Informuoti kultūros srityje veikiančias nevyriausybinės, bendruomeninės ir kitas organizacijas bei įstaigas apie būtinybę laikytis lyčių lygybės principo teikiant kandidatus valstybės apdovanojimams“ įgyvendinta KM tinklalapyje paviešinus ir toliau skelbiant informacinį pranešimą „Informacinis pranešimas apie lyčių lygybės principo laikymąsi teikiant kandidatus valstybės apdovanojimams“ (prieinamas adresu <https://lrkm.lrv.lt/lt/veikla/moteru-ir-vyru-lygios-galimybes>).

15 uždavinys. Skatinti didesnį vyrų dalyvavimą kultūrinėse iniciatyvose

15.1 priemonė „Informuoti kultūros projektus vykdančias įstaigas apie vyrų aktyvumo didinimo kultūroje svarbą“ įgyvendinta KM ir Lietuvos kultūros tarybos tinklalapiuose paviešinus ir toliau skelbiant informacinį pranešimą „Informacinis pranešimas apie vyrų aktyvumo didinimo kultūroje svarbą“ (prieinamas adresais <https://lrkm.lrv.lt/lt/veikla/moteru-ir-vyru-lygios-galimybes> ir <http://www.ltkk.lt/naujienos/117-informacinis-pranesimas-apie-vyru-aktyvumo-didinimo-kulturoje-svarba.html>).

Aplinkos srityje

16 uždavinys. Didinti visuomenės informuotumą aplinkos klausimais

16.1 priemonė „Atstovauti Aplinkos ministerijai komisijose, pasitarimuose, dalyvauti seminaruose ir kituose renginiuose, skleisti naujausią informaciją moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais Aplinkos ministerijos interneto svetainėje“. 2016 m. Aplinkos ministerijos atstovės pagal kompetenciją dalyvavo: susitikime su EBPO misijos atstovais dėl lyčių lygybės principo įgyvendinimo viešajame gyvenime; Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos posėdžiuose; 3 mokymuose: „Lyčių lygybės ir nediskriminavimo principų įgyvendinimas praktikoje“; „Tarptautiniai Lietuvos įsipareigojimai, precedentinė teisė ir rekomendacijos“; apie projektų poveikio lytims vertinimo metodikos taikymą; tarptautinėje stažuotėje „Lyčių lygybė pasaulinėje darbo rinkoje“ Indijoje pagal ITEC programą.

17 uždavinys. Skatinti nevyriausybinį organizacijų aktyvumą aplinkos srityje integruojant lyčių aspektą

17.1 priemonė „Organizuoti apskritojo stalo diskusijų ciklą „Ar mes vienodai tausojame aplinką?“ lyčių lygybės aspektu, užtikrinant gyventojų informuotumo didinimą ir dalyvavimą priimančias sprendimus aplinkos apsaugos, moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais“. 2016 m. spalio–gruodžio mėn. suorganizuoti 2 praktiniai seminarai vietos bendruomenėse (Tauragnų bendruomenė Utenos r., Paberžės santaros bendruomenė Vilniaus r.) apie darnų vystymąsi ir aplinkos suvokimą lyčių lygybės aspektu. Dalyvavo 44 (5 vyrai, 39 moterys). Anot AM, elgesys ir vartojimo įpročiai daro didelę įtaką aplinkai, todėl, siekiant ją tausoti, būtina keisti žmonių įpročius. O siekiant šių permainų būtina atsižvelgti į asmenų lytį, nes socializacijos ypatumai veikia ne tik moterų ir vyrų savivoką, bet ir santykį su aplinka.

17.2 priemonė „Organizuoti susitikimą-diskusiją su nevyriausybinėmis organizacijomis, dirbančiomis aplinkosaugos srityje“. 2016 m. rugpjūčio mėn. įvyko apskritojo stalo diskusija, kaip efektyviau skleisti lyčių lygybės principus visuomenei aplinkosaugos aspektais. Diskusijoje dalyvavo nevyriausybinį organizacijų, viešųjų įstaigų ir Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos nariai.

Krašto apsaugos srityje

18 uždavinys. Didinti specialistų, galinčių konsultuoti ir mokyti moterų ir vyrų lygybės klausimais ir dirbti tarptautinėse misijose patarėjais, skaičių

18.1 priemonė „Į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos mokomųjų dalykų programas įtraukti temas moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais“. Į bakaluro studijų programą „Gynybos technologijų vadyba“ įtraukta tema „Humanitarinė teisė“: dėstoma medžiaga apie Jungtinių Tautų Organizaciją, jos struktūrą, veiklą, pagrindinius dokumentus, supažindinama su Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos Nr. 1325 (2000) dėl moterų, taikos ir saugumo (toliau – JTST rezoliucija Nr. 1325 (2000)) turiniu ir įgyvendinimo priemonėmis. Taip pat Užsienio kalbų katedra į

anglų kalbos mokymo programą įtraukė temą, susijusią su moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais.

18.2 priemonė „Rengti specialistus, galinčius konsultuoti ir mokyti moterų padėties ginkluotuose konfliktuose klausimais bei dirbti tarptautinėse operacijose (misijose) moterų ir vyrų lygių galimybių reikalų patarėjais“. 2016 m. parengtas vienas specialistas (vyras), galintis konsultuoti, mokyti moterų padėties ginkluotuose konfliktuose klausimais ir dirbti tarptautinėse operacijose (misijose) instruktoriumi lyčių klausimais: 2016 m. lapkričio 8–18 d. į Instruktorių lyčių klausimais rengimo kursą (angl. *GToT Gender training of trainers course*) Švedijos kariuomenės tarptautiniame mokymo centre SWEDINT buvo išsiųstas vienas Lietuvos kariuomenės (toliau – LK) Jungtinio štabo specialistas. Kurso organizatorius – Šiaurės šalių lyčių aspekto karinėse operacijose centras (angl. *NCGMO – Nordic Centre for Gender in Military Operations*). Kurso metu klausytojams pristatytos pagrindinės sąvokos ir terminai, taip pat vesti praktiniai užsiėmimai: paskaitų planavimas, aktyvaus dėstymo metodikos ir strategijos; daug dėmesio skirta kultūros dalykams ir su tuo susijusiems skirtingiems požiūriams, vertinimams, vengimui ieškoti sprendimų pagal tarptautines normas; daug dėmesio skirta su konfliktu susijusios ir nuo lyties priklausomos seksualinės prievartos (angl. *CRSGBV – Conflict Related Sexual and Gender Based Violence*) problemai; pabrėžtas reikalavimas įtraukti lyčių lygybės klausimą karinėse operacijose į visų lygių mokymo programas, pradedant baziniu kariniu rengimu ir baigiant aukščiausių laipsnių karininkų mokymu, formuoti lyčių lygybės mąstymą dėstant visus dalykus, taip pat ir per fizinio rengimo užsiėmimus.

18.3 priemonė „Įtraukti moterų padėties ginkluotuose konfliktuose temas į karių ir civilių mokymus, rengiamus prieš misijas“. LK generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centre LK Jungtinio štabo atstovai į tarptautines operacijas (misijas) vykstantiems kariams perskaitė 7 paskaitas (kiekvienos trukmė – 1 val.) apie JTST rezoliuciją Nr. 1325 (2000) ir apie kitų su ja susijusių rezoliucijų reikalavimus ir įgyvendinimo priemones. Per paskaitas išdėstyti pagrindiniai kultūriniai, socialiniai ir ekonominiai reikalavimų vyrams ir moterims, berniukams ir mergaitėms skirtumai, principai, galimos įvairių situacijų pasekmės. Klausytojai buvo supažindinti su lyčių aspektu tarptautinėse operacijose svarba, pagrindiniais terminais ir sąvokomis, moterų ir vaikų padėtimi karinių konfliktų regione ir konkrečios operacijos rajone, taikdarių veiksmais, galinčiais pakeisti padėtį, ir kt. Paskaitos buvo skaitomos kariams, besirengiantiems tarptautinėms operacijoms (misijoms) Afganistane, Malyje, Somalyje, Kosove, Turkijoje, Viduržemio jūros regione. Šių paskaitų klausėsi iš viso 141 karys, iš jų 18 moterų ir 123 vyrai.

Praktiniai mokymai apie JTST rezoliucijos Nr. 1325 (2000) nuostatų įgyvendinimą, skirti civiliams, vykstantiems į tarptautines operacijas (misijas), nebuvo rengiami. Sumažėjus Lietuvos kariniam ir civiliniam indėliui Afganistane, bendras mokymo poreikis tapo ne toks aktualus.

Krašto apsaugos ministerija

2016 m. gruodžio 4–9 d. keturi LKA Vadybos ir Inžinerinės vadybos katedrų dėstytojai dalyvavo dviejuose mokymuose Švedijoje, Vidurio Švedijos universitete (temos: „Lyties atžvilgiu neutrali

kalba dėstant“, „Lygių galimybių užtikrinimas studijų procese“) siekdami pasisemti patirties ir įgyti kompetencijos dėstyti moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais.

Krašto apsaugos ministerijos interneto svetainės www.kam.lt atnaujinta metinė informacija apie JTST rezoliucijos Nr. 1325 (2000) ir Programos įgyvendinimą krašto apsaugos sistemoje (skiltyje Tarptautinė humanitarinė teisė / Tarptautinės humanitarinės teisės šaltiniai / Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucija Nr. 1325 (2000) dėl moterų, taikos ir saugumo)

Teisingumo prieinamumo srityje

19 uždavinys. Didinti visuomenės, ypač kaimo moterų, informuotumą apie teisių gynimo priemones, įskaitant galimybę gauti nemokamą teisinę pagalbą

19.1 priemonė „Didinti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos veiklos matomumą ir žinomumą rengiant ir įgyvendinant interaktyvaus informavimo ir viešinimo priemones“. LGKT atkreipė dėmesį, kad „<...>Tarnybai planuojant asignavimus 2016 metams Veiksmų plane numatyty priemonių įgyvendinimui lėšos skirtos nebuvo. Neturėdama papildomų lėšų Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, Tarnyba prie Programos ir Veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo jai pavestų funkcijų ir kompetencijos ribose, remiantis Tarnybos 2016–2018 metų strateginiu veiklos planu“.

19.2 priemonė „Organizuoti konsultacinius susitikimus su nevyriausybinėmis organizacijomis ir (ar) bendruomenėmis moterų ir vyrų lygybės klausimais, teikti informaciją apie tarnybos veiklą ir teikiamas paslaugas“. LGKT atkreipė dėmesį, kad „<...>Tarnybai planuojant asignavimus 2016 metams Veiksmų plane numatyty priemonių įgyvendinimui lėšos skirtos nebuvo. Neturėdama papildomų lėšų Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, Tarnyba prie Programos ir Veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo jai pavestų funkcijų ir kompetencijos ribose, remiantis Tarnybos 2016–2018 metų strateginiu veiklos planu“. LGKT, stiprindama bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis, surengė susitikimus su tautinių mažumų atstovais, moterų, neįgalių asmenų, LGBT* asmenų teisių organizacijų nariais, lyčių studijų centrais. Tarnybos veikla buvo pristatyta Mykolo Romerio universiteto, Lietuvos edukologijos universiteto ir Vilniaus universiteto studentams; pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Vilniaus universiteto Lyčių studijos centru.

19.3 priemonė „Įtraukti temą apie Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir jos taikymą į mokymus teismų sistemos atstovams, finansuojamus 2009–2014 m. Norvegijos finansinio mechanizmo programos LT13 „Efektyvumas, kokybė ir skaidrumas Lietuvos teismuose“ projekto „Teismų sistemos atstovų (įskaitant teisėjus, teismo darbuotojų ir Nacionalinės teismų administracijos atstovų) kompetencijų gerinimas (mokymas)“ lėšomis“. NTA duomenimis, 2016 m. tema apie Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (moterų nediskriminavimas darbe; reprodukcinės moterų teisės; smurtas šeimoje, pozityvios valstybės pareigos įgyvendinant moterų teises ir kt.) (1 akademinė valanda) buvo įtraukta į teismų sistemos atstovų mokymų „Efektyvaus Europos Sąjungos teisės taikymo mokymai“ potemę „Civilinio proceso naujovės Lietuvoje ir Europos Sąjungoje“.

Tarptautinio bendradarbiavimo srityje

20 uždavinys. Didinti Lietuvos indėlį tarptautinių organizacijų veikloje, susijusioje su moterų ir vyrų lygybės politikos įgyvendinimu, ir skleisti Lietuvos gerąją patirtį

20.1 priemonė „Skirti lėšas moterų nevyriausybinių organizacijų narystės mokesčiui ir veiklai Europos Sąjungos moterų organizacijų asociacijoje „European Women’s Lobby“ 2016 m. liepą sumokėtas kasmetinis narystės mokestis 1 000 Eur už Lietuvos moterų lobistinę organizaciją ES moterų lobistinėje organizacijoje „European Women’s Lobby“.

20.2 priemonė „Organizuoti Europos lyčių lygybės instituto matomumo Lietuvoje užtikrinimą ir teminį bendradarbiavimą“ 2016 m. atnaujinta ministerijos ir EIGE bendradarbiavimo sutartis Nr. D4-167. 2016 m. gruodžio 15 d. ministerijoje įvyko ministerijos ir EIGE bendras renginys „Moterys ir skurdas“, kurio metu pristatyta EIGE ataskaita *Skurdas, lytys ir susikertančios nelygios galimybės. Pekino veikslių platformos probleminės srities „A: Moterys ir skurdas“ įgyvendinimo peržiūra*, apžvelgta gyvenimo lygio statistika Lietuvoje ir Socialinės įtrauktiems didinimo 2014–2020 m. veikslių planas. Taip pat Užtikrintas EIGE interneto svetainėje skelbiamos informacijos vertimas į lietuvių kalbą.

20.3 priemonė „Organizuoti Lietuvos kandidatės prof. D. Leinartės pasirengimą dalyvauti Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto narių rinkimuose“. 2016 m. buvo išleista papildomai lankstinukų bei atvirukų. D. Leinartė 2016 m. dalyvavo 137 dvišaliuose susitikimuose Ženevoje (Žmogaus Teisių Tarybos sesijos paraštėse) ir Niujorke su misijū prie JT atstovais, kurių metu, siekdama paramos, pristatė savo kandidatūrą CEDAW komiteto narių rinkimuose. Kovo 14–17 d. kandidatė kartu su SADM ministre A. Pabedinskiene dalyvavo Moterų padėties komisijos (CSW) 60 sesijoje Niujorke. Sesijos metu kandidatė skaitė pranešimus Lietuvos, Europos Parlamento FEMM komiteto, ESBO ir Europos moterų lobisčių (European Women’s Lobby) organizuojuose paraštiniuose renginiuose. Birželio 21 d. vykusiuose rinkimuose Lietuvos kandidatė sulaukė didžiausio palaikymo tarp visų kandidatų ir buvo išrinkta antrai kadencijai 2017–2020 m. JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komitete.

20.4 priemonė „Pristatyti Lietuvos kandidatę prof. D. Leinartę į Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetą tarptautinėse organizacijose, Europos Sąjungos ir kitose valstybėse, prašyti šių valstybių paramos ir prisidėti prie kandidatės žinomumo ir matomumo didinimo“. URM aktyviai tęsė prof. D. Leinartės kandidatavimo į JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetą (CEDAW) antrajai kadencijai 2017–2020 m. kampaniją. Kampanijos metu 2016 m. surengti trys kandidatės vizitai į Niujorką (kovo 14–18 d., gegužės 2–6 d. ir birželio 9–17 d.), organizuota daugiau kaip 100 dvišalių kandidatės susitikimų su balsavimo teisę turinčių delegacijų atstovais. Vykdamas prof. D. Leinartės rinkiminę kampaniją į CEDAW, kandidatės susitikimus su Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) šalių atstovais 2016 m. pavasarį taip pat rengė Lietuvos Respublikos atstovybė prie tarptautinių organizacijų Vienoje.

20.5 priemonė „Parengti tarpinę ataskaitą apie Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto rekomendacijų dėl JT konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo Lietuvoje

įgyvendinimą“. Liepos 5 d., atsižvelgiant į JT moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto rekomendacijų baigiamąsias pastabas dėl penktojo Lietuvos periodinio pranešimo 46 straipsnio, pateikta papildoma informacija dėl lyčių lygybės institucinių mechanizmų ir dėl smurto prieš moteris: kokių imtasi priemonių įgyvendinant 15 straipsnio a, b, c, e dalyse ir 23 straipsnio b, c, d dalyse pateiktas rekomendacijas.

20.6 priemonė „*Sudaryti Lietuvos moterų kandidačių į tarptautinių organizacijų ir Europos Sąjungos institucijų pareigybes sąrašą ir viešinti informaciją apie laisvas pareigybes šiose organizacijose ir institucijose*“. Užsienio reikalų ministerija toliau pildė ir atnaujino atvirą (neformalų) sąrašą, kurį 2016 m. pabaigoje sudarė 70 moterų, potencialių Lietuvos kandidačių į aukšto lygio pareigybes tarptautinėse organizacijose ir Europos Sąjungos institucijose. Į sąrašą įtrauktoms moterims buvo siunčiama informacija apie įsidarbinimo Europos Sąjungos ir tarptautinėse institucijose galimybes, konkursų skelbimai, kita naudinga ir mokomojo pobūdžio informacija apie pasirengimą kandidatuoti bei dalyvauti atrankos procesuose.

20.7 priemonė „*Įgyvendinti Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai projektus, skirtus Europos Sąjungos Rytų partnerystės ir besivystančioms valstybėms, bei kitas iniciatyvas lyčių lygybės srityje*“. URM ypatingą dėmesį skyrė vienam iš pagrindinių vystomojo bendradarbiavimo politikos tikslų – siekui prisidėti prie žmogaus teisių stiprinimo ir lyčių lygybės plėtros valstybėse partnerėse, ypač Europos Sąjungos Rytų partnerystės politikos šalyse. Vystomojo bendradarbiavimo projektams lyčių lygybės ir moterų įgalinimo srityse 2016 metais skirta 64 937,59 Eur ir įgyvendinti šie keturi projektai: 1) *Nepriklausoma moteris* (angl. Independent Woman) Gruzijoje už 8439,59 Eur (daugiau informacijos internetinėje svetainėje <https://orangeprojects.lt/lt/gruzija/gruzijos-projektai>), 2) *Perkeltų asmenų Ukrainoje pragyvenimo ir integracijos įgalinimo programa* (angl. Empowerment Livelihood and Integration Programme for Internally Displaced Persons in Ukraine) Ukrainoje už 40 000 Eur (daugiau informacijos internetinėje svetainėje <https://orangeprojects.lt/lt/ukraina/ukraina-projektai>), 3) *Geresnės galimybės buvusias įkalintas moterų integruoti į visuomenę* (angl. k. Better Opportunities for Reintegration of Women Ex-prisoners) Armėnijoje už 1 498 Eur (daugiau informacijos internetinėje svetainėje <https://orangeprojects.lt/lt/armenija/armenijos-projektai>), 4) *Vieningo veiksmo poveikis: bendradarbiavimas vardan socialinių pokyčių* (angl. Unite Act Impact: Cooperation for Social Change) Ukrainoje, Baltarusijoje ir Moldovoje už 15 000 Eur (daugiau informacijos internetinėje svetainėje <https://orangeprojects.lt/lt/regioniniai-rytu-partnerystes-ir-daugiasaliai-projektai>). Įgyvendintais projektais buvo sustiprinti lyčių lygybės srityje veikiančių organizacijų gebėjimai, didinti moterų socialinis aktyvumas ir verslumas. Informacija apie vystomojo bendradarbiavimo projektus skelbiama tinklapyje www.orangeprojects.lt.

2016 metais toliau bendradarbiauta su Jungtinių Tautų specialia įstaiga lyčių lygybės ir moterų įgalinimo klausimams „JT Moterys“ (UN Women), o humanitarinei pagalbai teikti buvo skirtas savanoriškas 10 000 Eur įnašas *Jungtinių Tautų globaliam moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės įgyvendinimo ir humanitarinės veiklos instrumentui* (angl. k. Global Acceleration Instrument on Women, Peace, Security and Humanitarian Action) (daugiau informacijos internetinėje svetainėje <http://urm.lt/default/lt/naujienos/uzsienio-reikalu-ministras-stambule-pabreze-butinybe-dalytis-atsakomybe-siekiant-humanitarines-pagalbos-efektyvumo>).

Stebėtojo teisėmis buvo toliau bendradarbiaujama su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Vystomojo bendradarbiavimo komiteto lyčių lygybės tinklu, taip pat su Europos Sąjungos Komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generaliniu direktoratu, pateikiant pirmąją metinę naujojo Lyčių lygybės veiksmų plano vystomajame bendradarbiavime įgyvendinimo ataskaitą.

20.8 priemonė „Finansuoti dalyvavimą tarptautiniuose ES bei Šiaurės–Baltijos šalių bendradarbiavimo renginiuose moterų ir vyrų tema, iš dalies remti moterų nevyriausybinų organizacijų renginius, vykstančius Lietuvoje“ SADM atstovai dalyvavo Šiaurės ir Baltijos šalių ministrų susitikime, kuriame buvo sutarta dėl Šiaurės ir Baltijos lyčių lygybės ministrų bendradarbiavimo. 2016 m. kovo 30 dieną vyko Šiaurės ministrų biuro Lietuvoje (NORDEN) ir EIGE organizuotas renginys kartu su Šiaurės šalių ambasadomis, Lietuvos moterų asociacija, Socialinės apsaugos ir darbo bei Ūkio ministerijomis. Daugiau informacijos adresu <http://eige.europa.eu/news-and-events/events-calendar/event/6493>. Lietuvos moterų NVO kaip ir kasmet galėjo teikti paraiškas panašioms renginiams lyčių lygybės tema Šiaurės ministrų tarybos biuro Lietuvoje NORDEN (daugiau informacijos internetinėje svetainėje <http://www.norden.lt/programos/16>) ir Šiaurės šalių ministrų tarybos lyčių lygybės fondo NIKK (<http://www.nikk.no/en/fund/guidelines-for-applicants/>) organizuojamuose konkursuose.

Prisidėdama prie *20.9 priemonės „Atnaujinti Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos Nr. 1325 įgyvendinimo Lietuvoje priemonių planą ir koordinuoti jo įgyvendinimą“* veiklą ir rezultatų tęstinumo, URM tęsė konsultacijas tarp suinteresuotų institucijų dėl Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos Nr. 1325 įgyvendinimo Lietuvoje priemonių plano atnaujinimo. Užsienio reikalų ministerijos atstovas dalyvavo Vienoje rugsėjo 15–16 d. ESBO surengtose mokymuose dėl taikytinų priemonių minėtos rezoliucijos įgyvendinimui efektyvinti. Atnaujintinas planas bus derinamas konsultacijose su Lietuvos nevyriausybinėmis organizacijomis ir teikiamas tvirtinti iki 2017 m. pabaigos.

20.11 priemonė „Pirmininkauti Demokratijų bendrijos Moterų ir demokratijos darbo grupei, organizuoti renginius ir projektus su tarptautinėmis demokratijos plėtros organizacijomis“. Lietuva toliau aktyviai vykdė Demokratijų bendrijos (toliau – DB) darbo grupės „Moterys ir demokratija“ pirmininkės pareigas, rengė ir dalyvavo konsultacijose su valstybėmis, išreiškusiomis susidomėjimą darbo grupės veikla. DP darbo grupė „Moterys ir demokratija“ buria pastangas užtikrinti moterų teises sutelkdama savo veiklos dėmesį į politinį moterų dalyvavimą, atstovavimą ir lyderystę. Darbo grupės įgaliojimai patvirtinti DB Vykdomosios tarybos 20-oje sesijoje 2016 m. kovo 1 d. Ženevoje.

Kaip DB darbo grupei pirmininkaujanti valstybė Lietuva tęsė konsultacijas su potencialiomis darbo grupės narėmis. Suformuotas darbo grupės branduolys, tęsiamas grupės veiklos konsolidavimas. Kitas žingsnis – subalansuoti grupės regioninę įvairovę. Moterų politinės patirties įvairovei užtikrinti buvo telkiami nevyriausybiniai nariai – mokslo, pilietinės visuomenės, tarptautinių NVO atstovai. Kaip darbo grupės pirmininkė, Lietuva 2016 m. surengė 7 grupės posėdžius. Posėdžių metu buvo aptariami grupės veiksmai, parengtas ir DB Vykdomosios tarybos 20-oje sesijoje priimtas darbo grupės veiklos planas dvejiems metams.

Lietuvos vadovaujama darbo grupė taip pat prisidėjo DB Sekretariatui įgyvendinant regionines konsultacijas dėl moterų dalyvavimo politiniame valstybių gyvenime. Keturios regioninės konsultacijos dėl lyčių lygybės ir politinio moterų įgalinimo (angl. Gender Equality and

Women's Political Empowerment) sudarys dvimetį DB projektą, kurį finansuoja Korėjos Respublika. Tai platforma, skirta atviram pasikeitimui nuomonėmis tarp suinteresuotųjų šalių apie tendencijas, iššūkius ir galimybes taikant tarptautines konvencijas ir susitarimus, taip pat konkrečius veiksmus, reikalingus spręsti problemoms, susijusioms su lyčių lygybės pažanga ir moterų dalyvavimu politikoje. 2016 m. įvyko 2 regioninės konsultacijos – Europos (lapkričio 10 d. Strasbūre) ir Azijos (gruodžio 9 d. Indonezijoje).

Rengdamasi 9-ajai DB Ministrų konferencijai 2017 m. rugsėjį ir jos metu įvyksiančiam moterų forumui, Lietuva parengė diskusinį dokumentą „*Galimos temos diskusijai apie moterų dalyvavimą politikoje*“ (angl. Non paper: Possible topics for discussion on women participation in politics). Pirmininkaujanti darbo grupei „Moterys ir demokratija“ Lietuva rengė ir DB Vykdančiajai tarybai pateikė 4 darbo grupės veiklos apžvalgas. Daugiau informacijos apie grupės veiklą angl. k. internetinėje svetainėje adresu <http://www.community-democracies.org/global-activities/convening/working-groups/working-group-on-women-and-democracy/>.

20.12 priemonė „*Rengti ir koordinuoti Lietuvos pasisakymus Jungtinėse Tautose, kitų tarptautinių organizacijų sesijose, debatuose, įvairiose iniciatyvose ir prisidėti prie lyčių lygybės ir moterų įgalinimo pasaulyje skatinimo*“. Užsienio reikalų ministerija 2016 metais aktyviai dalyvavo tarptautinių organizacijų veikloje, susijusioje su moterų ir vyrų lygybės politikos įgyvendinimu, moterų teisių užtikrinimu, jų politiniu, ekonominiu, socialiniu įgalinimu, skleidė Lietuvos gerą patirtį ir prisidėjo prie lyčių lygybės tarp moterų ir vyrų įtvirtinimo pasaulyje. Šie klausimai nuolat kelti Jungtinių Tautų žmogaus teisių forumuose, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos ir kituose tarptautiniuose renginiuose, dalyvauta su moterų ir vyrų lygybės problema susijusiuose debatuose, įvairiose iniciatyvose. Lietuva toliau nuosekliai rėmė pagrindines JT rezoliucijas moterų teisių užtikrinimo klausimais.

2016 m. kovo 9 d. Lietuvos Respublikos nuolatinė atstovė Jungtinėse Tautose ambasadorė R. Murmokaitė, kaip pranešėja, dalyvavo JAV Kolumbijos universiteto Tarptautinių ir viešųjų reikalų mokyklos (angl. School of International and Public Affairs) organizuotoje diskusijoje apie Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijomis sudarytą globalią darbotvarkę „Moterys, taika ir saugumas“ bei JT generalinio sekretoriaus rinkimus.

2016 m. balandžio 29 d. Nuolatinė misija Jungtinėse Tautose kartu su tyrimų centru „Globalus kooperatyvus saugumo centras“ (angl. Global Center on Cooperative Security) surengė diskusiją, skirtą moterų vaidmenį terorizmo ir smurtinio ekstremizmo prevencijai aptarti (angl. *The Roles of Women in Preventing and Responding to Terrorism and Violent Extremisms: Advancing Integrated Approaches*). Informacija apie renginį anglų kalba prieinama adresu <http://un.mfa.lt/missionny/en/news/roles-of-women-in-preventing-and-responding-to-terrorism-and-violent-extremism>.

2016 m. liepos 13 d. ambasadorė R. Murmokaitė dalyvavo ir kalbėjo minėto Globalaus kooperatyvus saugumo centro bei Tarptautinio kovos su smurtiniu ekstremizmu kompetencijų centro (angl. k. International Centre of Excellence for Countering Violent Extremism) „Hedayah“ išleistos knygos (angl. *A Man's World? Exploring the Roles of Women in Countering Terrorism and Violent Extremism*) pristatyme. Vykusioje diskusijoje aptartos priežastys, kurios lemia moterų

užverbavimą ir prisijungimą prie teroristų, moterų vaidmuo kovoje su terorizmu ir jo prevencijai bei nepanaudojamą moterų potencialą siekiant užkirsti kelią smurtiniam ekstremizmui.

2016 m. rugpjūčio 16 d. naujai paskirtas Lietuvos Respublikos nuolatinis atstovas prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje ambasadorius A. Krivas prisijungė prie ten gimusios iniciatyvos ir neformalaus bendradarbiavimo forumo „Tarptautiniai lyčių lygybės lyderiai“ (angl. International Gender Champions). Apie tai pranešta Nuolatinės misijos Ženevoje tinklapio naujienų skiltyje adresu <http://www.urm.lt/mission-geneva/lt/naujienos/lietuvos-nuolatinis-atstovas-jungiasi-prie-zenevos-lyciu-lygybes-lyderiu->. Daugiau informacijos galima rasti internetinėje svetainėje adresu <http://genderchampions.com/champions/andrius-krivas>.

2016 m. rugsėjo 15 d. Jungtinių Tautų biuro Ženevoje generalinio direktoriaus M. Møllerio vizito Lietuvoje metu Lietuvos nuolatinė atstovybė Ženevoje surengė jo vadovaujamos delegacijos susitikimą su EIGE vadovybe. Po įvykusių diskusijų EIGE direktorė V. Langbakk pakviesta dalyvauti metinėje Lyčių lygybės lyderių konferencijoje Ženevoje lapkritį.

2016 m. rugsėjo 21 d. Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos bendrųjų debatų paraštėse surengta Lietuvos Respublikos Prezidentės globojama aukšto lygio diskusija „*Smurto prieš moteris ekonominiai kaštai*“ (angl. Economic Cost of Violence against Women), kuria buvo siekiama atkreipti tarptautinės bendruomenės dėmesį į smurto prieš moteris kainą, su juo susijusias ekonomines kliūtis vystyti pasaulio šalių gerovę. Po diskusijos Lietuvos Respublikos ir Čilės Respublikos prezidentėjų vardu parengtas bendras „*Kvietimas veiksmams mažinti smurto prieš moteris kaštus*“ (angl. Call to Action to Reduce the Cost of Violence against Women), kuris lapkričio 22 d. Lietuvos nuolatinės misijos Niujorke pastangomis buvo išplatintas kaip JT Generalinės asamblėjos dokumentas (A/C.3/71/7), o lapkričio 25 d., Tarptautinę kovos su smurtu prieš moteris dieną, Briuselyje Lietuvos nuolatinė atstovybė Europos Sąjungoje šį dokumentą pristatė ES valstybių narių atstovams.

2016 m. rugsėjo 22 d. Lietuvos Respublikos Prezidentė D. Grybauskaitė perskaitė kalbą 71 Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos 71-osios sesijos atidarymo bendruose debatuose, kuriuose pabrėžė aktyvaus moterų vaidmens svarbą siekiant pasaulio pažangos, atkreipė dėmesį į skurstančių moterų padėtį, būtinybę užtikrinti moterų švietimą ir sveikatos apsaugą bei lyčių lygybę. Prezidentės pareiškimo tekstas anglų kalba prieinamas adresu <http://mission-ny.mfa.lt/missionny/en/news/speech-by-president-dalia-grybauskaite-at-the-united-nations-general-assembly>.

2016 m. spalio 10 d. Nuolatinės misijos Jungtinėse Tautose atstovė dalyvavo ir kalbėjo JT Generalinės asamblėjos Trečiojo komiteto sesijoje vykusio interaktyvaus dialogo su CEDAW Komiteto pirmininke metu. Domėtasi Komiteto indėliu įgyvendinant Darnaus vystymosi tikslus (angl. Sustainable Development Goals, SDGs), konkrečiai – lyčių lygybei (SDG No. 5) įgyvendinti skirtais rodikliais, taip pat Komiteto bendradarbiavimu su kitomis JT Žmogaus teisių konvencijų institucijomis keičiantis informacija ir statistiniais duomenimis minėtiems tikslams įgyvendinti.

2016 m. spalio 11 d. Nuolatinės misijos JT Niujorke vadovės pavaduotoja N. Jakubonė perskaitė Lietuvos pareiškimą JT Generalinės asamblėjos Trečiojo komiteto bendrojoje diskusijoje dėl moterų padėties pažangos (angl. Advancement of Women). Pareiškimе pabrėžta lyčių lygybės užtikrinimo svarba siekiant įgyvendinti SDGs, būtinybė kovoti su smurtu prieš moteris, pristatytos lyčių lygybei užtikrinti skirtos Lietuvos veiksmų programos. Lietuvos pareiškimo tekstas anglų kalba prieinamas adresu <http://un.mfa.lt/missionny/en/news/statement-by-lithuania-at-the-un-ga-71st-session-3rd-committee-general-discussion-on-advancement-of-women>.

2016 m. spalio 25 d. Lietuvos nuolatinė atstovė Jungtinėse Tautose R. Murmokaitė perskaitė Lietuvos pareiškimą JT Saugumo Tarybos atviruose debatuose dėl globalios darbotvarkės „Moterys, taika ir saugumas“. Pareiškimе pabrėžtas moterų vaidmuo konfliktų prevencijos ir tarpininkavimo srityje, mažųjų ir šaulių ginklų klausimais, moterų komunikacijos ir moterų žurnalistų darbo svarba, informuota apie Lietuvos veiksmus įgyvendinant globaliąją darbotvarkę. Pareiškimo tekstas anglų kalba prieinamas adresu <http://mission-un-ny.mfa.lt/missionny/en/news/lithuanias-statement-at-the-un-security-council-open-debate-on-women-peace-and-security->

2016 m. Lapkričio 1–2 d. Nuolatinė atstovybė Ženevoje parėmė EIGE direktorės V. Langbakk vizitą Ženevoje. Kartu su Lyčių lygybės lyderių konferencija atstovybė surengė jai susitikimus su JT biuro Ženevoje generalinio sekretoriaus kabineto vadovu, JAV ir Suomijos ambasadorėmis, Europos Sąjungos delegacijos Ženevoje vadovu, nevyriausybinių organizacijos „Moterys prie stalo“ vadove, Pasaulio sveikatos organizacijos ir Tarptautinės darbo organizacijos padalinių, kuruojančių lyčių lygybės klausimus, vadovais. Nuolatinė atstovybė taip pat tarpininkavo ir padėjo organizuoti EIGE vadovės susitikimą su Europos Sąjungos valstybių narių atstovais Ženevoje.

2016 m. lapkričio 25 d., Tarptautinę kovos su smurtu prieš moteris dieną, Užsienio reikalų ministerija prisijungė prie pasaulinės viešųjų ryšių akcijos nušviesti pastatus oranžine šviesa. Šią dieną minėti kvietė ir Lietuvos pastangas panaikinti smurtą prieš moteris apžvelgė Tarptautinės frankofonijos organizacijos metinėje ministrų konferencijoje Madagaskare lapkričio 23 d. dalyvavęs Lietuvos nuolatinis atstovas prie tarptautinių organizacijų Ženevoje A. Krivas.

2016 m. gruodžio 12 d. Lietuvos nuolatinė atstovė Jungtinėse Tautose R. Murmokaitė prie Jungtinių Tautų veikiančio Tarptautinio moterų forumo kvietimu kaip pranešėja dalyvavo diskusijoje „*Moterys diplomatijoje: pasikeitimas patirtimi*“.

2016 m. gruodžio 14 d., neeilinėje JT Žmogaus teisių tarybos sesijoje dėl Pietų Sudano Lietuvos nuolatinis atstovas Ženevoje A. Krivas kalbėjo moterų apsaugos nuo seksualinės prievartos ginkluotuose konfliktuose tema. Daugiau informacijos internetinėje svetainėje adresu <http://www.urm.lt/mission-geneva/lt/naujienos/lietuva-pasisake-apie-zmogaus-teisiu-padeti-pietu-sudane>.

Siekiant stiprinti Lietuvos įsitraukimą į tarptautinę moterų įgalinimo darbotvarkę, 2016 metais iškelta Lietuvos kandidatūra į Jungtinių Tautų specialios įstaigos lyčių lygybės ir moterų įgalinimo klausimams „JT Moterys“ (UN Women) Vykdomąją tarybą 2020–2022 m. kadencijai.

PRIEDAI

1 priedas. Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programos įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir jų reikšmės 2016 m.

Eil. Nr.	Tikslo pavadinimas	Vertinimo kriterijus	Vertinimo kriterijaus reikšmės			Vertinimo kriterijaus pasiekimo stebėseną vykdanči institucija
			Siektina 2017 m.	Faktinė 2016 m.	Įvykdymo procentas	
	Strateginis tikslas – nuosekliai, kompleksiskai ir sistemingai visose srityse skatinti moterų ir vyrų lygybę, šalinti moterų ir vyrų padėties skirtumus	Visuomenės dalis, teigiamai vertinanti moterų ir vyrų lygybės pokyčius visose srityse (procentais)	52	-	-*	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija)
1.	Tikslas – skatinti vienodas moterų ir vyrų galimybes užimtumo ir darbo srityje	Moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis (procentais)	13,29	15,6 (2015 m. duomenimis)	85,19	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
		Moterų, smulkaus ir vidutinio verslo vadovių, skaičius (procentais)	28	29,7	106,07	Lietuvos Respublikos ūkio ministerija
		Užimtų moterų ir vyrų segregacija pagal ekonominės veiklos rūšis (procentais)	31,5	33,7 (2015 m. duomenimis)	93,47	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
2.	Tikslas – siekti subalansuoto moterų ir vyrų dalyvavimo priimant sprendimus einant aukščiausias	Moterų, dalyvaujančių priimant sprendimus ir einančių aukščiausias pareigas, skaičius (procentais)	19,34	20	103,41	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Eil. Nr.	Tikslo pavadinimas	Vertinimo kriterijus	Vertinimo kriterijaus reikšmės			Vertinimo kriterijaus pasiekimo stebėseną vykdanți institucija
			Siektina 2017 m.	Faktinė 2016 m.	Įvykdymo procentas	
	pareigas					
3.	Tikslas – didinti moterų ir vyrų lygybės institucinių mechanizmų efektyvumą	Teisės aktų ir kitų sprendimų projektų, kurių poveikio vertinimas atliktas lyčių aspektu, skaičius	10	8	80	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
4.	Tikslas – skatinti lyčių aspekto integravimą	Vyrų, pasirinkusių aukštąjį išsilavinimą, skaičius (procentais)	42	45,28	108	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
		Visuomenės dalis, teigiamai vertinanti apsaugojimo nuo neplanuoto nėštumo galimybių prieinamumą (procentais)	40	43	107,5	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
		Vyrų, patikrintų dėl prostatos vėžio, skaičius	108 000	119 964	111,07	
		Moterų, patikrintų dėl gimdos kaklelio vėžio, skaičius	110 000	117 990	107,26	
		Moterų, patikrintų dėl krūties vėžio, skaičius	81 000	99 756,00	123,15	
		Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos remiamose iniciatyvose dalyvavusių vyrų dalis iš visų dalyvių skaičiaus (procentais)	20	-	***	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
		Visuomenės informuotumas aplinkos klausimais (procentais)	62	-	***	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
		Specialistų, galinčių konsultuoti, mokyti	3	2	75	Lietuvos Respublikos

Eil. Nr.	Tikslo pavadinimas	Vertinimo kriterijus	Vertinimo kriterijaus reikšmės			Vertinimo kriterijaus pasiekimo stebėseną vykdanči institucija
			Siektina 2017 m.	Faktinė 2016 m.	Įvykdymo procentas	
		moterų ir vyrų lygybės klausimais ir dirbti tarptautinėse misijose patarėjais, skaičius				krašto apsaugos ministerija
		Pagrįstų skundų, pateiktų Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, skaičius****	40	41	105	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba

* Tarpinės reikšmės nėra. SADM planuoja atlikti tyrimą 2017 m.

** Tarpinės reikšmės nėra. KM planuoja atlikti tyrimą 2017 m.

*** Tarpinės reikšmės nėra. AM planuoja atlikti tyrimą 2018 m.

**** 2016 m. LGKT buvo atlikti 89 tyrimai dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu. Dėl galimai mažiau palankaus elgesio dėl asmens lyties buvo gautas 41 skundas. (Šaltinis: Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus 2016 m. veiklos ataskaita).

**2 priedas. Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų
programos įgyvendinimo veiksmų plano 2015–2017 metams tikslų ir uždavinių
vertinimo kriterijai ir jų reikšmės 2016 m.**

Uždavinių, vertinimo kriterijų pavadinimai ir matavimo vienetai	Vertinimo kriterijų reikšmės			Atsakingi vykdytojai ir įgyvendinančios institucijos
	Planuotos 2016 m.	Faktinės 2016 m.	Įgyvendinimo procentas	
Pirmasis Programos tikslas – skatinti vienodas moterų ir vyrų galimybes užimtumo ir darbo srityje				
1. Uždavinys. Mažinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus				
1.2. Suorganizuotų informacinių, švietėjiškų ir mokomųjų renginių skaičius	7	8	114	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
1.3. Renginių dalyvių skaičius	350	590 Iš jų: 553 moterys, 37 vyrai	169	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
1.4. Suorganizuotų teminių patikrinimų, įskaitant darbo užmokesčio auditą, dėl Darbo kodekso ir Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo vykdymo moterų ir vyrų lygių teisių įgyvendinimo darbo teisinių santykių srityje, atsižvelgiant į 2014 m. Europos Komisijos rekomendacijas dėl moterų ir vyrų vienodo darbo užmokesčio principo stiprinimo didinant skaidrumą, skaičius	1	1	100	Valstybinė darbo inspekcija*, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
2. Uždavinys. Mažinti sektorinę ir profesinę darbo rinkos segregaciją pagal lytį				
2.1. Jaunimo (merginų ir vaikinių), pasinaudojusių profesinio orientavimo priemonėmis, siekiant mažinti profesinę ir darbo rinkos segregaciją pagal lytį, skaičius	30 000	138 600	462	Lietuvos darbo birža*
2.2. Apmokytų įdarbinimo tarpininkavimo paslaugas teikiančių įmonių ir institucijų darbuotojų skaičius	20	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba* <i>Tarnyba priemonės 2016 m. neįgyvendino.</i>
2.3. Trišalės komisijos posėdžių, kuriuose įtraukti moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimo klausimai, skaičius	1	11	1 100	Lietuvos darbo birža* <i>Pastaba: Trišalės</i>

				komisijos prie Lietuvos darbo biržos ir 10 Trišalių komisijų prie teritorinių darbo biržų posėdžiuose buvo svarstomi tie patys klausimai
2.4. Suorganizuotų Horizontaliųjų principų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės, sudarytos finansų ministro 2014 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 1K-014 „Dėl Horizontaliųjų principų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės sudarymo“, posėdžių, įgyvendinant 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos priemonių stebėseną, skaičius	2	3	150	Finansų ministerija*
3. Uždavinys. Didinti moterų, ypač kaimo, galimybes imtis verslo ir jį plėtoti				
3.1. Surengtų renginių, skirtų moterų verslumui, finansiniam raštingumui ir kitoms kompetencijoms didinti, skaičius	-	9	100	Ūkio ministerija*, VŠĮ „Versli Lietuva“
3.2. Moterų verslumui, finansiniam raštingumui ir kitoms kompetencijoms didinti skirtomis specializuotomis konsultacinėmis paslaugomis pasinaudojusių asmenų skaičius	100	706 Iš jų: 290 moterų, 416 vyrų	706	Ūkio ministerija*, VŠĮ „Versli Lietuva“
3.3. Ūkio ministerijos interneto puslapio skiltyje „Moterų verslumo skatinimas“ pateiktų naujų geros praktikos pavyzdžių skaičius	4	3	75	Ūkio ministerija*
3.4. Paremtų veiklos įvairinimo ir smulkiojo ne žemės ūkio verslo skatinimo projektų Lietuvos kaimo vietovėse skaičius	90	17 Iš jų: 5 moters, 12 vyrų	19	Žemės ūkio ministerija*
3.5. Informacinių renginių vietinių užimtumo iniciatyvų, projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais skaičius	46	92	200	Lietuvos darbo birža*
Antrasis Programos tikslas – siekti subalansuoto moterų ir vyrų dalyvavimo priimant				

sprendimus ir einant aukščiausias pareigas				
4. Uždavinys. Skatinti moterų motyvaciją ir gebėjimus dalyvauti priimant sprendimus, kurti moterų karjerai palankią aplinką				
4.1. Suorganizuotų informacinių, švietėjiškų ir mokomųjų renginių skaičius	7	10	143	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
4.2. Renginių dalyvių skaičius	250	356 Iš jų: 350 moterų, 6 vyrai	142	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
4.3. Išrinkta ir apdovanota moteris verslininkė renginyje „Verslo diena“	1	1	100	Ūkio ministerija*
4.6. Informacinio portalo moterims lankytojų skaičius	3 000	5 251	175	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
4.7. Iš dalies finansuotų moterų nevyriausybinėse organizacijų veiklos projektų skaičius	1	1	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
Trečiasis Programos tikslas – didinti moterų ir vyrų lygybės institucinių mechanizmų efektyvumą				
5. Uždavinys. Didinti valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, teisėsaugos pareigūnų, žurnalistų ir kitų darbuotojų gebėjimus integruoti lyčių aspektą				
5.2. Surengtų mokymų skaičius	6	9	150	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*, Vidaus reikalų ministerija, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
5.3. Mokymų dalyvių skaičius	80	229 Iš jų: 92 moterys, 137 vyrai	286,3	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*, Vidaus reikalų ministerija, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
5.4. Informacinių-šviečiamųjų seminarų, surengtų Energetikos ministerijos valstybės tarnautojams ir darbuotojams moterų ir vyrų lygių galimybių temomis, skaičius	1	1 seminaras (28 dalyviai, iš jų: 23 moterys, 5 vyrai)	100	Energetikos ministerija*
5.5. Mokymuose moterų teisių, moterų ir vyrų lygybės, lyčių aspekto integravimo klausimais	10	20 Iš jų: 13 moterų,	200	Užsienio reikalų ministerija*

dalyvavusių diplomatų skaičius		7 vyrai		
6 Uždavinys. Padėti savivaldybėms imtis veiksmų, užtikrinančių lygias moterų ir vyrų galimybes				
6.1. Suorganizuotų informacinių, švietėjiškų ir mokomųjų renginių skaičius	6	6	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija
6.2 Renginių dalyvių skaičius	90	64	71	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija
7 Uždavinys. Įdiegti teisės aktų ir kitų sprendimų projektų poveikio lytims vertinimą				
7.2. Mokymų ministerijų ir savivaldybių atstovams dėl Sprendimų projektų poveikio lytims vertinimo metodikos taikymo skaičius	2	2	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
8. Uždavinys. Tobulinti moterų ir vyrų lygybės statistinę informaciją, papildyti ją naujais, su ES valstybėmis narėmis palyginamais statistiniais rodikliais				
8.1. Parengtas ir paskelbtas leidinys „Moterys ir vyrai Lietuvoje“	1	1	100	Lietuvos statistikos departamentas*
8.2. Statistinių rodiklių, apibūdinančių lyčių lygybę, paskelbtų Oficialiosios statistikos portale, reikšmių skaičiaus pokytis, palyginti su ankstesniais metais (procentais)	5	5	100	Lietuvos statistikos departamentas*
8.3. Sudarytas ir kasmet tikslinamas lyčių lygybės rodiklių sąrašas pagal Europos statistikos sistemos ir Jungtinių Tautų statistikos padalinio rekomendacijas	1	1	100	Lietuvos statistikos departamentas*
8.4. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos statistinių duomenų rinkimo bazės atnaujinimo galimybių studija.	1	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba*

Atnaujinta statistinių duomenų rinkimo bazė				
Ketvirtasis Programos tikslas – skatinti lyčių aspekto integravimą				
Sveikatos apsaugos srityje				
12. Uždavinys. Užtikrinti gimdos kaklelio, krūties, prostatos vėžio patikros galimybę ir informacijos apie tokią patikrą teikimą				
12.1. Moterų, patikrintų dėl gimdos kaklelio vėžio, skaičius	110 000	117 990	107,3	Sveikatos apsaugos ministerija*
12.2. Moterų, patikrintų dėl krūties vėžio, skaičius	81 000	99 756	123,2	Sveikatos apsaugos ministerija*
12.3. Vyrų, patikrintų dėl priešinės liaukos vėžio, skaičius	108 000	119 964	111,1	Sveikatos apsaugos ministerija*
13. Uždavinys. Vykdyti visuomenės švietimą reprodukcinės sveikatos klausimais				
13.1. Parengtų ir išplatintų informacinių pranešimų skaičius	2	4	200	Sveikatos apsaugos ministerija*
Kultūros srityje				
14. Uždavinys. Vertinant šalies kūrėjų indėlį į kultūrą ir meną, skatinti laikytis lyčių lygybės principo				
14.1. Paskelbtų informacinių pranešimų apie būtinybę laikytis lyčių lygybės principo teikiant kandidatus valstybės apdovanojimams, skaičius (kaupiamaisiais vienetais)	2	1	50	Kultūros ministerija*
15. Uždavinys. Skatinti didesnę vyrų dalyvavimą kultūrinėse iniciatyvose				
15.1. Paskelbtų informacinių pranešimų apie vyrų aktyvumo didinimo kultūroje svarbą skaičius (kaupiamaisiais vienetais)	2	1	50	Kultūros ministerija*
Aplinkos srityje				
16. Uždavinys. Didinti visuomenės informuotumą aplinkos klausimais				
16.1. Komisijų, pasitarimų, seminarų ir kitų renginių, kuriuose atstovauta Aplinkos ministerijai, skaičius	1	7	700	Aplinkos ministerija*
17. Uždavinys. Skatinti nevyriausybinių organizacijų aktyvumą aplinkos srityje integruojant lyčių aspektą				
17.1. Iniciatyvų lyčių lygybės ir aplinkos klausimais, įtraukiant nevyriausybines organizacijas, skaičius	3	2	66,7	Aplinkos ministerija*
17.2. Suorganizuotas susitikimas diskusija su nevyriausybėmis organizacijomis, dirbančiomis	1	1	100	Aplinkos ministerija*

aplinkosaugos srityje				
Krašto apsaugos srityje				
18. Uždavinys. Didinti specialistų, galinčių konsultuoti ir mokyti moterų ir vyrų lygybės klausimais ir dirbti tarptautinėse misijose patarėjais, skaičių				
18.1. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos mokomųjų dalykų programų, į kurias įtrauktos temos moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais, skaičius	1	2	150	Krašto apsaugos ministerija*
18.2. Parengtų specialistų, galinčių konsultuoti ir mokyti moterų padėties ginkluotuose konfliktuose klausimais bei dirbti tarptautinėse operacijose (misijose) moterų ir vyrų lygių galimybių reikalų patarėjais, skaičius	1	1 (vyras)	100	Krašto apsaugos ministerija*
18.3. Karių ir civilių, dalyvavusių mokymuose, rengiamuose prieš misijas, į kurias buvo įtrauktos moterų padėties ginkluotuose konfliktuose temos, skaičius	visi į misijas išvykstantys kariai ir civiliai	141 Iš jų: 18 moterų, 123 vyrai	100	Krašto apsaugos ministerija*
Teisingumo prieinamumo srityje				
19. Uždavinys. Didinti visuomenės, ypač kaimo moterų, informuotumą apie teisių gynimo priemones, įskaitant galimybę gauti nemokamą teisinę pagalbą				
19.1. Informavimo ir viešinimo priemonių (leidiniai, plakatai, reklaminiai klipai, televizijos ir radijo laidos, mokymai ir kita) skaičius	5	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba*
19.2. Nevyriausybinų organizacijų ir (ar) bendruomenių, dalyvavusių susitikimuose, skaičius	10	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba*
19.3. Mokymuose, į kuriuos įtraukta tema apie Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir jos taikymą, dalyvavusių / apmokytų teismų sistemos atstovų skaičius	200	300 Iš jų: 240 moterų, 60 vyrų	150	Nacionalinė teismų administracija*
Tarptautinio bendradarbiavimo srityje				
20. Uždavinys. Didinti Lietuvos indėlį tarptautinių organizacijų veikloje, susijusioje su moterų ir vyrų lygybės politikos įgyvendinimu, ir skleisti Lietuvos gerąją patirtį				
20.1. Sumokėtas narystės Europos Sąjungos moterų organizacijų asociacijoje „European Women’s Lobby“ mokestis	1	1	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*

20.2. Suorganizuotas bendras renginys su Europos lyčių lygybės institutu, užtikrinantis instituto matomumą Lietuvoje	1	1	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
20.3. Lietuvos kandidato į Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetą veiksmų plane numatytų veiklų įgyvendinimo procentas	100	100	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
20.4. Lietuvos kandidato į Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetą pristatymų tarptautinėse organizacijose, Europos Sąjungos ir kitose valstybėse skaičius	50	100	1000	Užsienio reikalų ministerija*
20.5. Parengta tarpinė ataskaita apie Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto rekomendacijų dėl Jungtinių Tautų konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo Lietuvoje įgyvendinimą	1	1	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
20.6. Lietuvos moterų kandidačių į tarptautinių organizacijų ir Europos Sąjungos institucijų pareigybes sąrašas	1	1	100	Užsienio reikalų ministerija*
20.7. Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai projektų, skirtų Europos Sąjungos Rytų partnerystės ir besivystančioms valstybėms, bei kitų iniciatyvų lyčių lygybės srityje skaičius	5	5	100	Užsienio reikalų ministerija*
20.8. Paremtų moterų nevyriausybinių organizacijų ES ir tarptautinių renginių skaičius	3	1	33	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
20.11. Demokratijų bendrijos Moterų ir demokratijos darbo grupės susitikimų skaičius	1	7	700	Užsienio reikalų ministerija*
20.12. Parengtų Lietuvos pasisakymų Jungtinėse Tautose, kitų tarptautinių organizacijų sesijose, debatuose, įvairiose iniciatyvose skaičius	5	10	200	Užsienio reikalų ministerija*, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

3 priedas. NVO viešinti straipsniai

Moterų politikų klubo veiklos viešinimas

<http://www.muic.lt/moteru-politikiu-klubu-tinklo-aktyvinimas/>;
<http://www.muic.lt/ivykiai/moteru-politikiu-klubo-apskrito-stalo-diskusija/>;
<https://www.facebook.com/moteruklubasJums/?fref=ts>;
<http://www.muic.lt/esi-moteris-besidominti-politika-ieskai-bendraminciu-dalyvauk-ir-tu-prisijunk-prie-moteru-politikiu-klubo/>;
https://www.facebook.com/KaunoMotersUzimtumoInformacijosCentras/?ref=aymt_homepage_panel;
<https://www.facebook.com/KaunoNVO/>;
<http://lmlt.lt/esi-moteris-besidominti-politika-ieskai-bendraminciu-dalyvauk-ir-tu-prisijunk-prie-moteru-politikiu-klubo/>;
<https://www.facebook.com/KaunoMotersUzimt>

MIC portale www.lygus.lt publikuoti straipsniai

<http://www.lygus.lt/galimybe-savanoriauti-latvijoje/>;
<http://www.lygus.lt/aktyvus-moteru-vaizdas-butinas-siekiant-geresnio-pasaulio/>;
<http://www.lygus.lt/seimas-prite-republikos-prezidentes-veto-del-pagalbinio-apvaisinimo-istatymo/>;
<http://www.lygus.lt/konkursas-lietuvos-savivaldybes-efektyviausiai-diegiancios-moteru-ir-vyru-lygybes-priemones/>;
<http://www.lygus.lt/reitinguok-moteri/>;
<http://www.lygus.lt/valstybines-moteru-ir-vyru-lygiu-galimybiu-2015-2021-m-programos-igyvendinimas/>;
<http://www.lygus.lt/startuoja-lygiausos-darbovietes-2016-konkursas/>;
<http://www.lygus.lt/moteru-atstovavimas-vis-dar-rekordiskai-zemas/>;
<http://www.lygus.lt/kampanijai-uz-saugia-lietuva-reikia-musu-visu-pastangu/>;
<http://www.lygus.lt/uz-lyciu-lygybes-igyvendinima-apdovanotos-sesios-lietuvos-savivaldybes/>;
<http://www.lygus.lt/socialine-akcija-tikros-istorijos-reali-pagalba/>;
<http://www.lygus.lt/d-grybauskaite-ragina-stabdyti-smurta-pries-moteris/>;
<http://www.lygus.lt/specialistai-ragina-netyleti-del-smurto-pries-moteris/>;
<http://www.lygus.lt/socialine-akcija-tikros-istorijos-reali-pagalba/>;
<http://www.lygus.lt/kovai-su-smurtu-...s-visos-lietuvos/>;
<http://www.lygus.lt/smurtas-pries-moteras-reali-pagalba/>;
<http://www.lygus.lt/nepasiturintiems-gyventojams-nemokamos-lietuvos-advokaturos-paslaugos/>;
<http://www.lygus.lt/artejant-veiksmo-savaitei-be-patyciu-2017-kvieciama-patycias-stabdyti-kasdien/>;
<http://www.lygus.lt/sokiruojuojantys-rezultatai-lietuviai-zino-kas-yra-smurtas-bet-linke-kenteti/>;
<http://www.lygus.lt/siulymas-panaikinti-bausmes-sekso-darbuotojoms-o-ju-klientus-viesinti-gedoslentoje/>;
<http://www.lygus.lt/lmlt-kreipimasis-del-vsi-pazangus-sprendimai-nekompetencijos/>;
<http://www.lygus.lt/vaiku-dienos-centru-salyje-ims-daugeti-jau-siomet/>;
<http://www.lygus.lt/moteru-ir-vyru-lygybes-uztikrinimas-europos-komisijos-ataskaita/>;

<http://www.lygus.lt/smurtas-artimoje-aplinkoje-lmlo-pasiulymai-vyriausybei/>;
<http://www.lygus.lt/moterys-politikoje-po-bendra-veliava/>;
<http://www.lygus.lt/knygu-kaledos-keicia-zmoniu-gyvenimus/>.